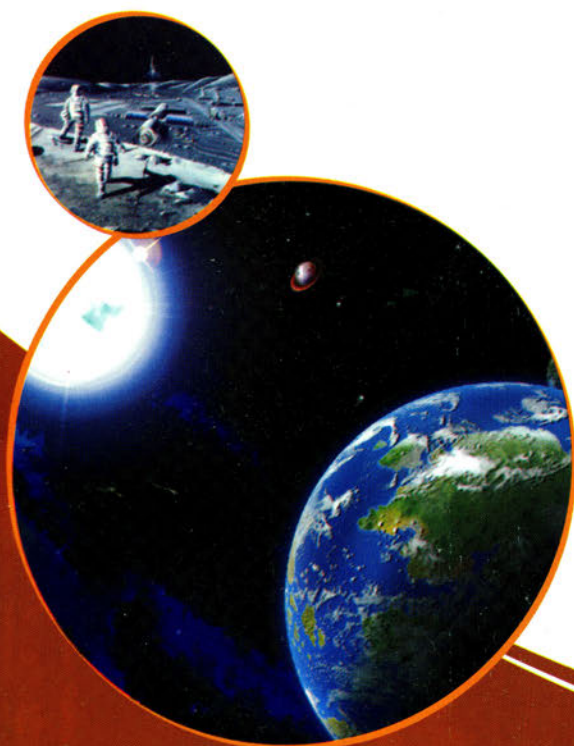

BÁCH KHOA TOÀN THƯ
KIẾN THỨC KHOA HỌC PHỔ THÔNG
DÀNH CHO HỌC SINH

HÃY TRẢ LỜI EM
CÂU HỎI TẠI SAO VỀ

VŨ TRỤ

Thám hiểm hành tinh

2

Nhà xuất bản Thời Đại

BÁCH KHOA TOÀN THƯ
KIẾN THỨC KHOA HỌC PHỔ THÔNG
DÀNH CHO HỌC SINH

HÃY TRẢ LỜI EM
CÂU HỎI TẠI SAO VỀ

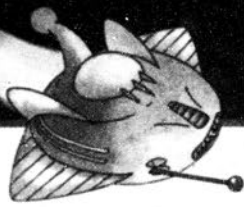
VŨ TRỤ

Thám hiểm
hành
tinh

2

Nhà xuất bản Thời Đại

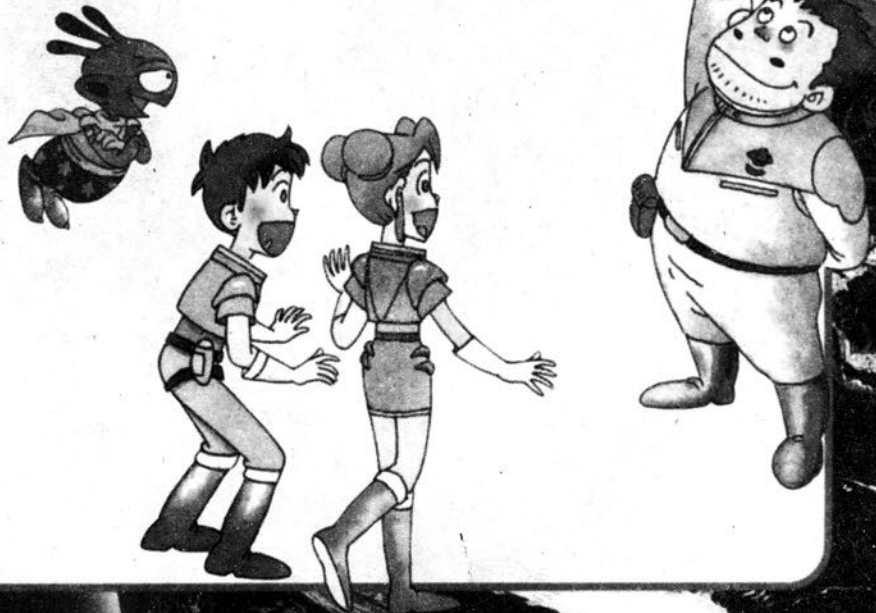

VŨ TRỤ

Các bạn hiểu gì về vũ trụ? Các bạn có biết nguyên nhân tại sao ban ngày mặt trời soi sáng thế giới, mà đến khi đêm xuống lại có vô vàn những vì sao trang điểm cho bầu trời đêm không? Còn nữa, vũ trụ rộng bao nhiêu, lớn bao nhiêu, bao nhiêu tuổi rồi? Vật thể có trong vũ trụ vận động có trật tự là do qui luật nào? Từ trước đây rất lâu con người luôn khám phá không mệt mỏi để bóc “màng che mặt thần bí” của vũ trụ. Rồi theo sự phát triển của văn minh nhân loại, những điều bí ẩn trong vũ trụ từng bước được khám phá. Ngày nay, con người lên mặt trăng thành công và phóng rất nhiều phi thuyền do thám tới nhiều hành tinh trong vũ trụ để thu thập, phân tích mọi tài liệu. Vũ trụ với chúng ta mà nói, đã không phải là ước mơ gì xa xôi nữa.

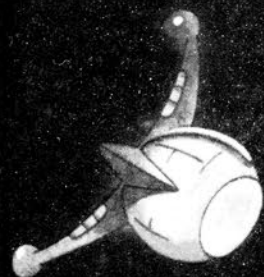
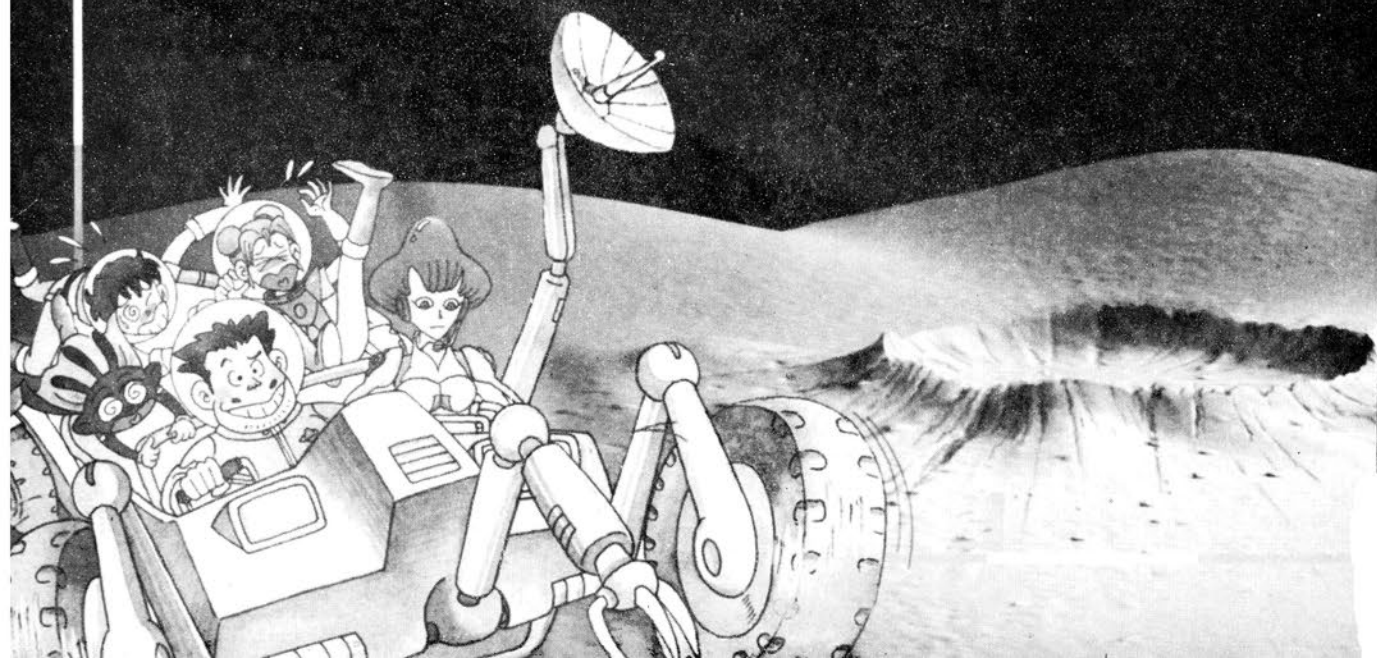
Cuốn sách này sẽ dẫn dắt mọi người vào cuộc du lịch khoa học viễn tưởng vũ trụ lý thú, cùng vai chính Ngón Cái và Ngón út trong sách khám phá bí mật của vũ trụ, học những kiến thức về vũ trụ, hiểu được qui luật bên trong của vũ trụ vừa thâm sâu, khó dò, vừa ngắn nắp, trật tự.

Giấc mơ của nhân loại trong sự phát triển của khoa học biến thành hiện thực, hi vọng các bạn có thể cống hiến nhiều hơn cho sự phát triển của văn minh nhân loại trong tương lai.

NHÂN LOẠI HƯỚNG TỚI TIN TỨC TỪ VŨ TRỤ
MẮT VÀ TAI CỦA TRỜI – VỆ TINH NHÂN TẠO
THÁM HIỂM HÀNH TINH
LÒ NUNG KHỔNG LỒ – SAO KIM
KIM CƯƠNG CỦA HỆ MẶT TRỜI – TRÁI ĐẤT

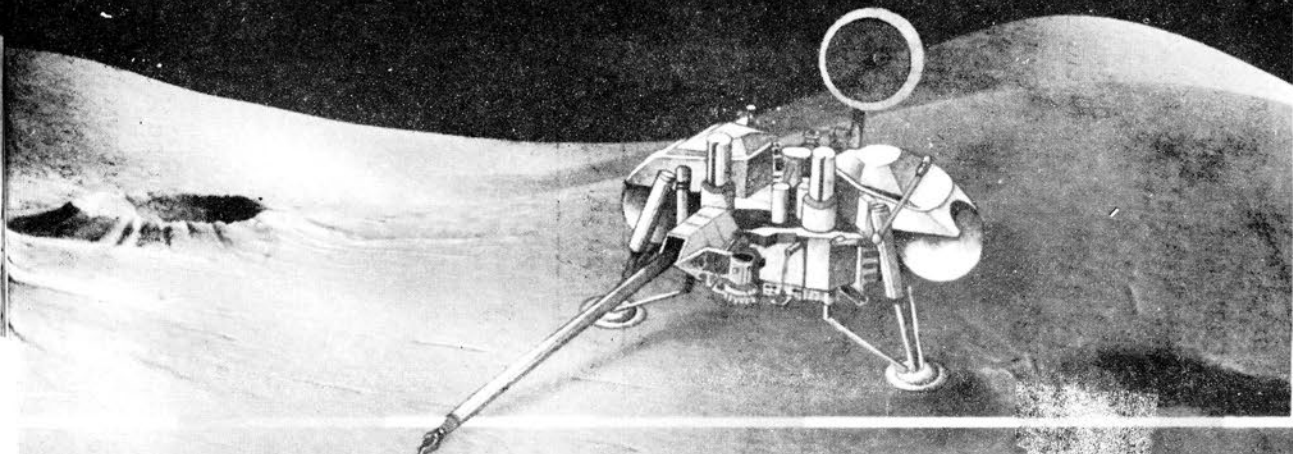

HÀNH TINH XINH ĐẸP MÀU ĐỎ – HỎA TINH

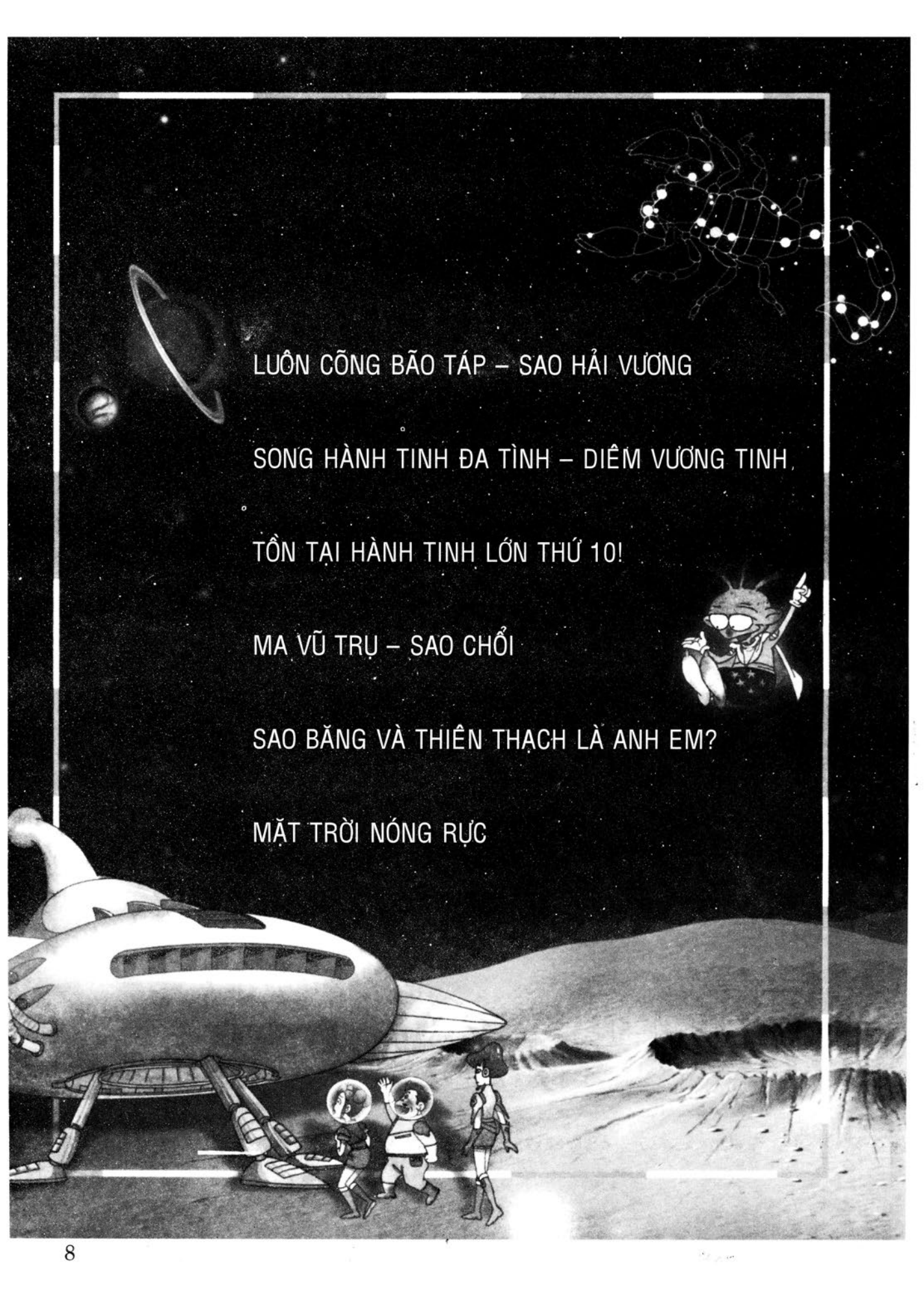
ANH HAI CỦA HỆ MẶT TRỜI – SAO MỘC

SAO THỎ ĐANG CHƠI NÉM VÒNG PHẢI KHÔNG?

HÀNH TINH NGHIÊNG 1 BÊN – SAO THIÊN VƯƠNG

LUÔN CÔNG BẢO TÁP – SAO HẢI VƯƠNG

SONG HÀNH TINH ĐA TÌNH – ĐIỂM VƯƠNG TINH

TỒN TẠI HÀNH TINH LỚN THỨ 10!

MA VŨ TRỤ – SAO CHỔI

SAO BĂNG VÀ THIÊN THẠCH LÀ ANH EM?

MẶT TRỜI NÓNG RỰC

NHÂN VẬT

NGÓN ÚT

THƯỜNG NGHỊCH NGƠM,
LÀ ĐỨA BÉ RANH MÀNH,
LÁU TÁU, NHƯNG ĐỒNG
THỜI CŨNG ĐÁNG YÊU
VÀ RẤT HIẾU KỶ.

NGÓN CÁI

CON GÁI CỦA TIẾN
SĨ BẦU TRỜI, THÔNG
MINH, XINH ĐẸP NHƯNG
RẤT BƯỚNG BÍNH.

VŨ QUI

NGƯỜI NGOÀI HÀNH
TINH ĐẾN TỪ CHÒM
TIÊN NỮ, BIẾT RẤT RÕ
NHỮNG VIỆC LIÊN QUAN
TỚI VŨ TRỤ.

HANA

CÔ NGƯỜI MÁY XINH ĐẸP VÀ
CỤC KỶ MẠNH MẼ. NGƯỜI
PHỤ TRÁCH AN TOÀN CHO
PHI THUYỀN THĂM DÒ VŨ
TRỤ "VẬN TỐC ÁNH SÁNG",
TÍNH CÁCH TRẦM TĨNH.

**TIẾN SĨ
BẦU TRỜI**

NGƯỜI PHỤ TRÁCH
THĂM DÒ VŨ TRỤ, TIẾN
SĨ VỀ VŨ TRỤ. ÔNG BIẾT
RẤT NHIỀU KIẾN THỨC
LIÊN QUAN TỚI VŨ TRỤ.

TRƯỚC ĐÂY RẤT
LÂU, MỌI NGƯỜI
ĐÃ QUAN TÂM
ĐẾN VŨ TRỤ.

NHÂN LOẠI HUỐNG TỐI TIN TỨC TỪ VŨ TRỤ

TẠI SAO CÁC NGÔI
SAO LẠI PHÁT
SÁNG BAN ĐÊM?

HÌNH DÁNG CỦA MẶT
TRĂNG TẠI SAO LUÔN
THAY ĐỔI NHÍ?

CUỐI CÙNG THÌ
MẶT TRỜI THẾ
NÀO NHÍ?

ĐIỂM CUỐI
CỦA TRÁI
ĐẤT Ở ĐÂU?

NGƯỜI ÁN ĐỘ CỔ ĐẠI TƯỜNG TƯỢNG ĐỊA CẦU –
TRÊN LƯNG 1 CON RẮN RẤT TO LỚN, 3 CON VAI
ĐỖ LẤY ĐỊA CẦU.

SỨC TƯỜNG TƯỢNG CỦA NGƯỜI CỔ ĐẠI RẤT PHONG
PHÚ. VÀ ĐỂ CHỨNG MINH NHỮNG THỨ TƯỜNG TƯỢNG
NÀY TỒN TẠI, HỌ ĐÃ MẤT RẤT NHIỀU CÔNG SỨC.

ĐỪNG ĐẤY!
TÉ XƯƠNG ĐỊA
NGỤC BÂY GIỜ!

PHẢI XƯỚNG THĂM
HIỂM ĐIỂM CUỐI ĐỊA
CẦU MỚI ĐƯỢC.

NGƯỜI CỦA VƯƠNG QUỐC BABYLON CỔ ĐẠI
TƯỜNG TƯỢNG VŨ TRỤ – HỌ CHO RẰNG XUNG
QUANH LỤC ĐỊA ĐỀU BỊ BIỂN BAO BỌC.

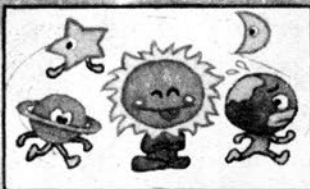
NGƯỜI AI CẬP CỔ CHO RẰNG VŨ TRỤ – CÁC
NÚI CAO CHỒNG ĐỖ BẦU TRỜI, TRÊN TRỜI TREO
CÁC NGÔI SAO.

ĐỂ GIẢI CÂU ĐỐ VỀ VŨ TRỤ VÀ CÁC VỊ SAO CÁC KHOA HỌC GIA ĐÃ LÂM RA KÍNH VIỄN VỌNG ĐỂ QUAN SÁT THIÊN THỂ. GALILEO XÁC NHẬN HỌC THUYẾT TRÁI ĐẤT TỰ QUAY CỦA COPERNICUS

THUYẾT MẶT TRỜI QUAY - MẶT TRỜI VÀ CÁC HÀNH TINH KHÁC QUAY XUNG QUANH TRÁI ĐẤT

THUYẾT TRÁI ĐẤT QUAY - TRÁI ĐẤT QUAY XUNG QUANH MẶT TRỜI.

NẾU NÓI TRÁI ĐẤT CŨNG LÀ HÀNH TINH, VẬY TRÊN MẶT CÁC HÀNH TINH KHÁC SẼ CÓ SINH VẬT TỒN TẠI CHỨ?

CÁC KHOA HỌC GIA BỊ NGHI NGỜ BAO VẬY.

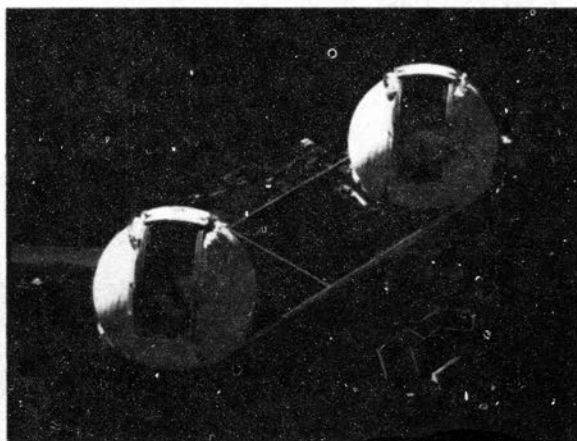
CŨNG CÓ THỂ.

CHÚNG TA NGHIÊN CỨU VẬY.

DO VẬY KHẮP NƠI TRÊN THẾ GIỚI XÂY DỰNG CÁC TRẠM QUAN SÁT THIÊN THỂ LẮP ĐẶT CÁC KÍNH VIỄN VỌNG CAO CẤP CÁC NHÀ THIÊN VĂN HỌC BẮT ĐẦU TÌM RA CÁC HÀNH TINH MỚI.

TÔI TÌM ĐƯỢC HÀNH TINH MỚI!

KÍNH VIỄN VỌNG QUANG HỌC - SỬ DỤNG NGUYÊN LÝ MẮT NGƯỜI PHÓNG TỌ ẢNH CHỤP TỪ KÍNH VIỄN VỌNG CỤM SAO PLEIADES TRÊN ĐỈNH NÚI LỬA MAUNALOHA - NẴM Ở HAWAII. ĐƯỜNG KÍNH CỦA NÓ ĐẠT ĐẾN 33M.

KÍNH VIỄN VỌNG XẠ ĐIỆN PHÁT RA SÓNG ĐIỆN KHI BẮT ĐƯỢC THIÊN THỂ.

CHỈ DÙNG KÍNH VIỄN VỌNG QUAN SÁT, KHÔNG THỂ BIẾT ĐƯỢC TRÊN HÀNH TINH KHÁC CÓ SINH VẬT HAY KHÔNG

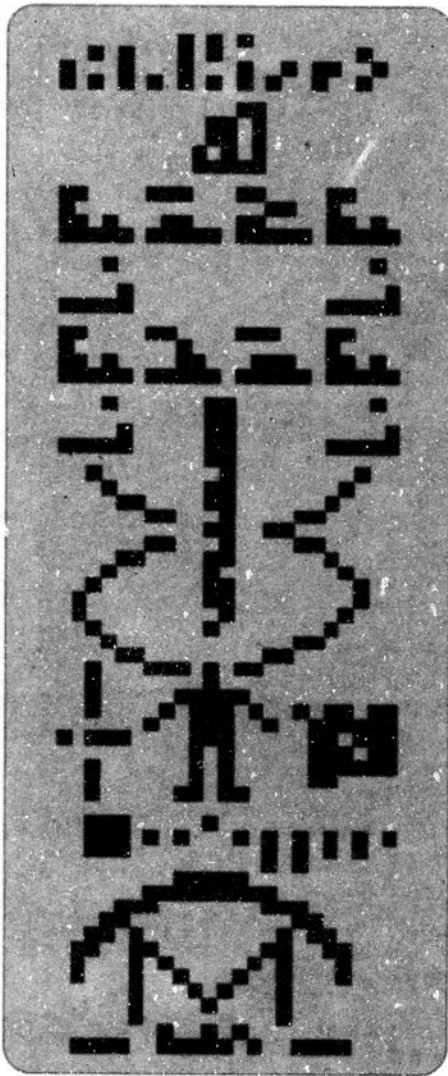
KHÔNG SAI, PHẢI TRỰC TIẾP ĐẾN MẶT TRĂNG HOẶC CÁC HÀNH TINH KHÁC XEM.

CHÚNG TA PHÁT TÍN HIỆU SÓNG ĐIỆN LÊN ĐẦU CƯỜI CỦA VŨ TRỤ.

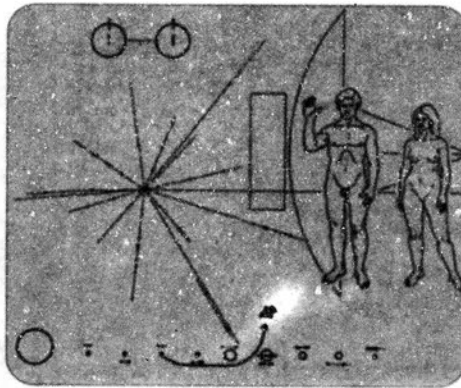
TÔI ĐỒNG Ý TẤT CẢ CÁC Ý KIẾN.

RẤT HAY VẬY CHÚNG TA ĐI ĂN THÔI!

TIN TỨC PHÁT RA TỪ ĐÀI THIÊN VĂN ARECIBO.

ẢNH CHỤP TẮM KIM LOẠI NHÔM:

ĐỂ THĂM HIỂM NƠI XA NHẤT CỦA HỆ MẶT TRỜI, CÁC NHÀ KHOA HỌC PHÓNG NGƯỜI TIỀN PHONG SỐ 10 BẰNG TẮM KIM LOẠI NHÔM. TRÊN TẮM BẢNG VẼ SƠ ĐỒ HỆ MẶT TRỜI, VÀ VỊ TRÍ CỦA TRÁI ĐẤT, CÙNG VỚI HÌNH SƠ LƯỢC VỀ NAM NỮ NGƯỜI TRÁI ĐẤT

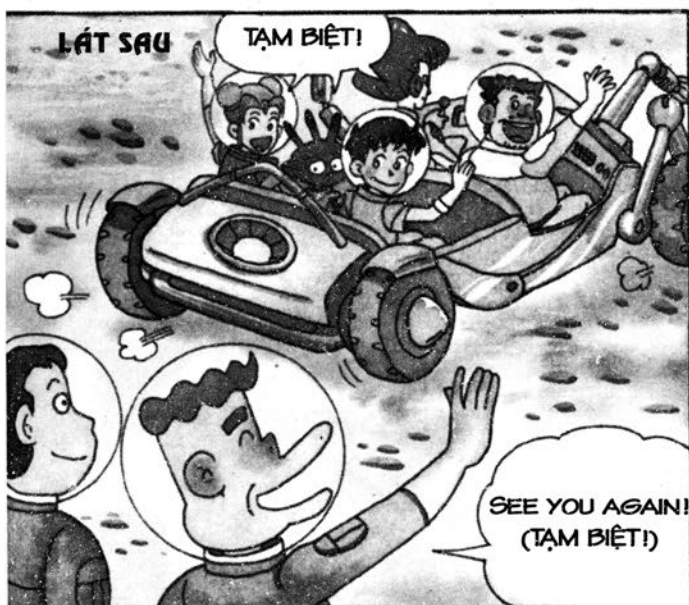
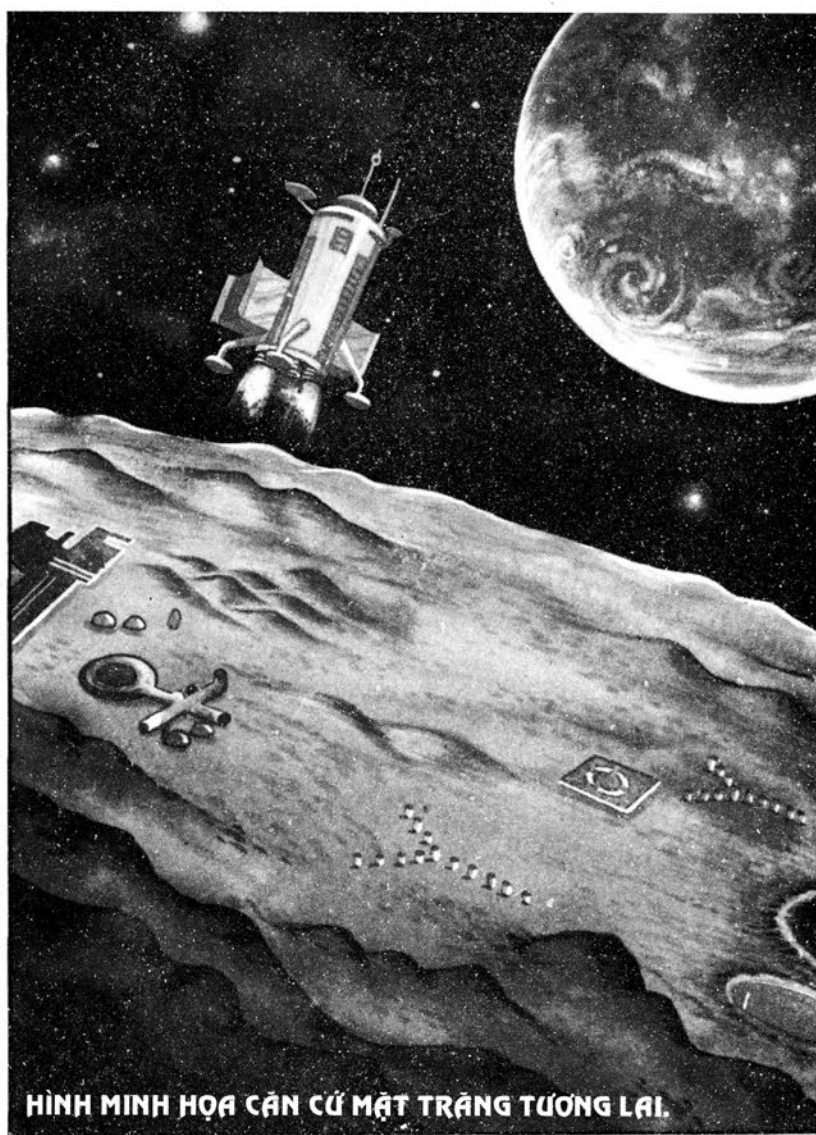

KÍNH THIÊN VĂN VÔ TUYẾN ARECIBO

KÍNH THIÊN VĂN VÔ TUYẾN LỚN NHẤT THẾ GIỚI ĐẶT Ở ĐẢO PUERTO RICO NAM MỸ. THÁNG 11 - 1974 CON NGƯỜI ĐÃ TRUYỀN ĐI TIN TỨC RA VŨ TRỤ TRONG 3 PHÚT Ở ĐÂY

CON NGƯỜI SỬ DỤNG TÍN HIỆU MÃ HÓA 0 VÀ 1 TRUYỀN TIN TỨC RA VŨ TRỤ, TRONG ĐÓ ĐÃ BAO GỒM TIN TỨC CƠ SỞ LIÊN QUAN TỚI ĐỊA CẦU VÀ KẾT CẤU XOĂN KÉP CỦA ADN GEN DI TRUYỀN CỦA NHÂN LOẠI.

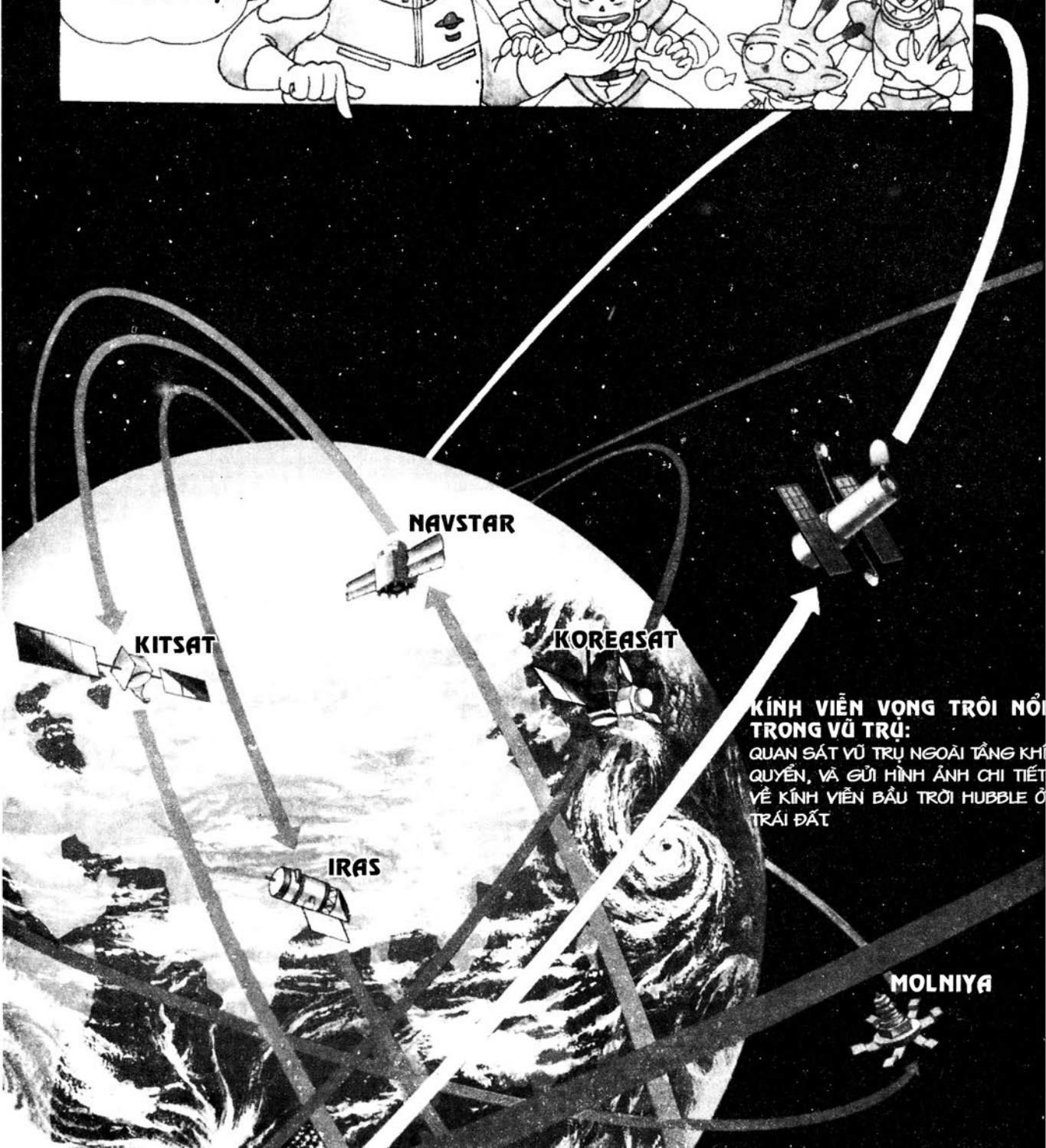

HA HA, BIẾT KHÔNG? NHÌN BÊN KIA KIA, ĐÓ LÀ VỆ TINH NHÂN TẠO.

ĐÚNG RỒI!

VỆ TINH BAY QUA NHIỀU NHƯ THẾ, CHẮC CHẮN SẼ XẢY RA SỰ CỐ GIAO THÔNG THÔI!

KÍNH VIÊN VỌNG TRỜI NỔI TRONG VŨ TRỤ:
QUAN SÁT VŨ TRỤ NGOÀI TẦNG KHÍ QUYỂN, VÀ GỬI HÌNH ẢNH CHI TIẾT VỀ KÍNH VIÊN BẦU TRỜI HUBBLE Ở TRÁI ĐẤT

TUY CŨNG CÓ VỆ TINH NHÂN TẠO CHO MỤC ĐÍCH QUÂN SỰ, NHƯNG PHẦN LỚN LÀ VỆ TINH DẪN DUNG CUNG CẤP TIỀN LỢI CHO QUỐC SỞNG CỦA CHÚNG TA. VỆ TINH THÔNG TIN NGÀY NAY CÓ THỂ ĐỒNG THỜI TRUNG CHUYỂN MÃY VẠN TUYẾN ĐIỆN THOẠI, MÃY CHỨC KÈNH TRUYỀN HÌNH..., ỨNG DỤNG RẤT RỘNG RÃI.

MẮT VÀ TAI CỦA TRỜI - VỆ TINH NHÂN TẠO

COMSTAR MỘT TRONG NHỮNG VỆ TINH THÔNG TIN QUÍ ĐẠO DÙNG CỦA MỸ. COMSTAR MỚI NHẤT CÓ THỂ TRUNG CHUYỂN ĐƯỢC 1,8 VẠN TUYẾN ĐIỆN THOẠI Ở VÙNG ALASKA VÀ PUERTO RICO

VỆ TINH THĂM HIỂM TIA TỬ NGOẠI QUỐC TẾ:

VỆ TINH THĂM HIỂM TIA TỬ NGOẠI QUỐC TẾ (IUE) LÀ VỆ TINH QUAN SÁT THIÊN THỂ TIA TỬ NGOẠI ĐIỀU TRA TRONG VŨ TRỤ.

(1) IRAS:

VỆ TINH ĐỂ THĂM HIỂM THIẾT KẾ BẮT NGUỒN TỬ TIA HỒNG NGOẠI TRONG VŨ TRỤ.

(2) NAVSTAR:

HỆ THỐNG VỆ TINH NƯỚC MỸ PHƯƠNG THỨC CẢI TIẾN PHI THUYỀN HOẶC TÀU VŨ TRỤ HOÀN TOÀN MỚI. DÙ Ở GÓC NÀO CỦA TRÁI ĐẤT THÔNG QUA TÍN HIỆU TRAO ĐỔI CỦA NHỮNG VỆ TINH NÀY ĐỀU CÓ THỂ BIẾT MÌNH ĐANG Ở VỊ TRÍ NÀO, SAI SÓT KHÔNG QUÁ 100M.

MOTEOSAT:

VỆ TINH KHÍ TƯỢNG CHÂU ÂU DÙNG TRÊN BẦU TRỜI ĐẠI TÂY DƯƠNG

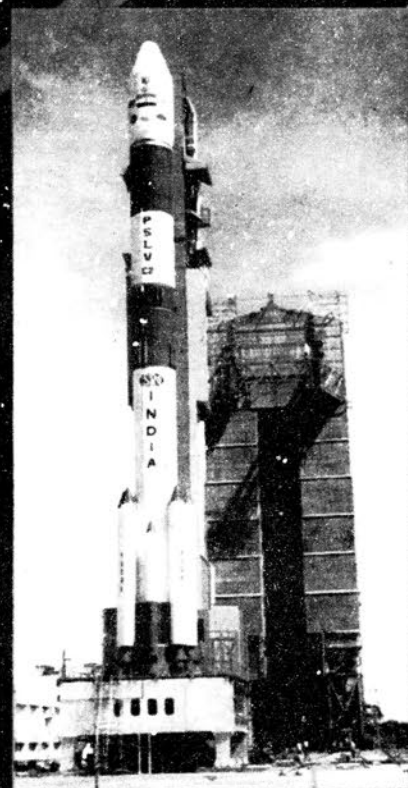

MOLNIYA:

VỆ TINH THÔNG TIN LÂU NHẤT LỊCH SỬ VẠN CHUYỂN KHÔNG GIAN CỦA NGA.

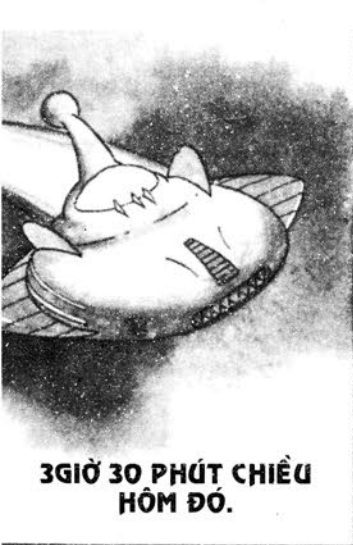
HOẠT ĐỘNG CỦA VỆ TINH KITSAT VÀ VỆ TINH KOREASAT:

HÀN QUỐC CŨNG LIÊN TỤC PHÓNG NHIỀU VỆ TINH THỰC DỤNG - KOREASAT VÀ KITSAT THÁNG 9 NĂM 1999 PHÓNG VỆ TINH KOREASAT 3, BÂY GIỜ DÙNG TRÊN QUÍ ĐẠO Ở ĐỘ CAO KHOẢNG 3500KM, ĐẢM TRÁCH NHIỆM VŨ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN BẮ MẠNG INTEL SIÊU CAO TỐC. KITSAT - 3 PHÓNG THÁNG 5 NĂM 1999 CHỊU TRÁCH NHIỆM THĂM HIỂM ĐỊA CẦU, VỆ BẢN ĐỒ ĐẤT PHỤC VỤ KHOA HỌC VŨ TRỤ VÀ MỌI THÍ NGHIỆM KỸ THUẬT VỆ TINH, ĐỒNG THỜI CHỊU TRÁCH NHIỆM GIÁM SÁT CHÁY RỪNG TRÊN NÚI VÀ BẢO VỆ TINH KITSAT HIỆN TẠI VẠN HÀNH TRÊN QUÍ ĐẠO Ở ĐỘ CAO 723KM, LÀ VỆ TINH ĐẦU TIÊN CỦA HÀN QUỐC TỰ THIẾT KẾ.

HIỆN TRƯỞNG PHÓNG VỆ TINH KITSAT - 3. PHÓNG BẰNG TÊN LỬA PSLV DO ẤN ĐỘ CHẾ TẠO VÀO QUÍ ĐẠO.

3GIỜ 30 PHÚT CHIỀU
Hôm đó.

TIẾN SĨ, XIN CHỈ
THỊ VÙNG ĐẤT
TIẾP THEO.

THĂM HIỂM
HÀNH TINH.

HÀNH TINH ĐẾN
TỪ Đâu TRONG
Vũ TRỤ?

HÀNH TINH
LÀ NGÔI SAO
TRÊN TRỜI!

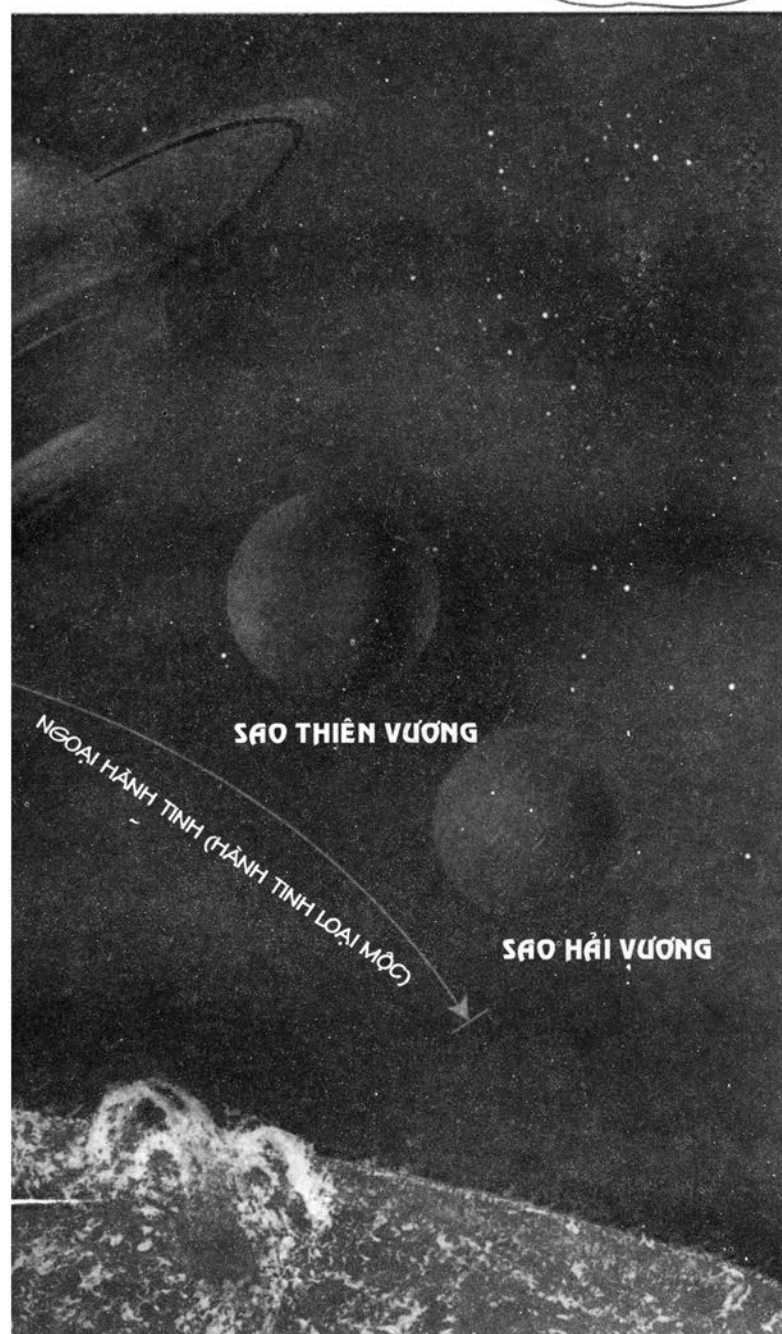
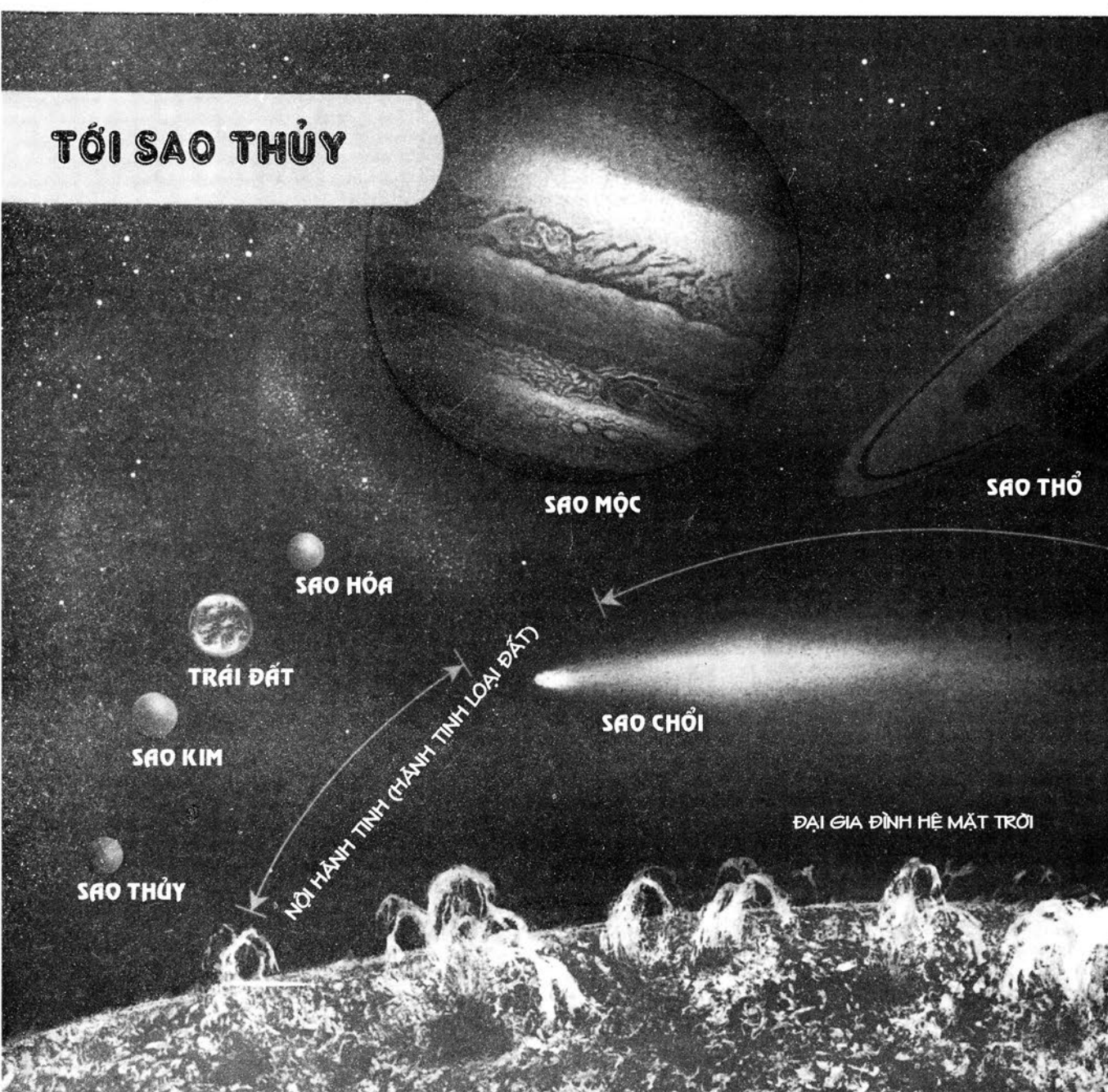
NGÓN ỨT
MẮT TRÍ?

MỤC TIÊU THỨ NHẤT CỦA
CHÚNG TA LÀ HỆ MẶT TRỜI.
HỆ MẶT TRỜI LÀ NHÓM 8
HÀNH TINH LẤY MẶT TRỜI
LÀM TRUNG TÂM CÓ SAO
THỦY SAO KIM, TRÁI ĐẤT,
SAO HỎA, SAO MỘC, SAO
THỔ, SAO THIÊN VƯƠNG,
SAO HẢI VƯƠNG

NGHE NÓI PHÍA SAU
SAO HẢI VƯƠNG
TINH CÒN CÓ 1 HÀNH
TINH NỮA.

TỚI SAO THỦY

HÀNH TINH LOẠI ĐẤT GIỐNG NHƯ
ĐỊA CẦU CÓ SAO THỦY SAO KIM,
TRÁI ĐẤT, SAO HỎA.

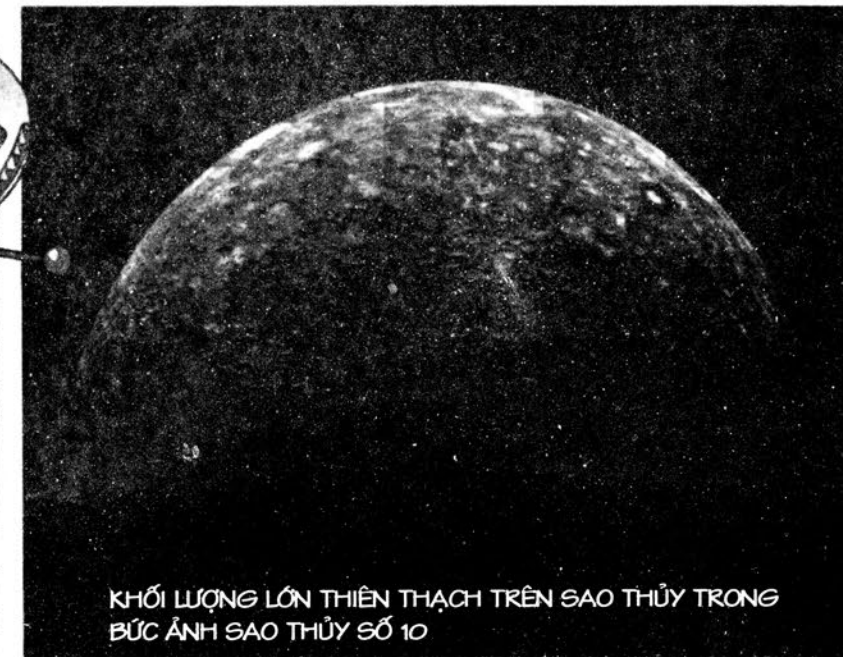
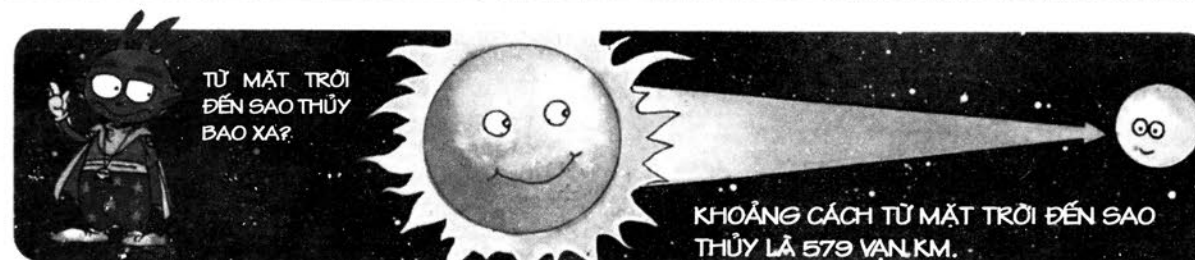
CÒN LẠI LÀ
CÁC HÀNH
TINH THUỘC
LOẠI MỘC. HÚ!

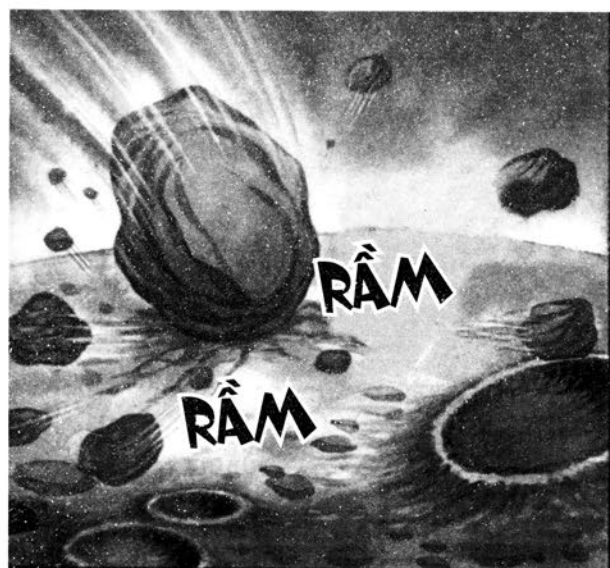
NĂO CỦA CẬU
GIỐNG NHƯ HÒN
ĐÁ ẤY XEM RA
ĐỀU LÀ HÀNH
TINH LOẠI ĐẤT.

CÁI GÌ?

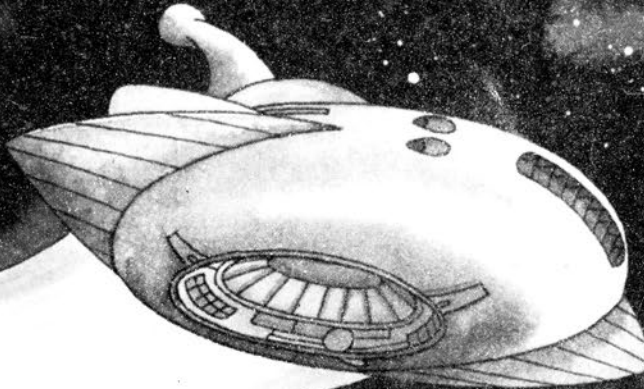
TẠI SAO LÀ QUẢNG SÁNG MẶT TRỜI?
CHÍNH LÀ LỚP KHÍ QUYỂN RẤT MỎNG BÊN NGOÀI CÙNG CỦA KHÍ QUYỂN MẶT TRỜI. KHI TRÊN TRÁI ĐẤT XẢY RA NHẬT THỰC TOÀN PHẦN, MẮT THƯỜNG CÓ THỂ NHÌN THẤY

MỌI NGƯỜI VẼ TỜ GIỐNG NHƯ HOA HƯƠNG DƯƠNG LÀ VÌ VẮNG SÁNG MẶT TRỜI ĐẤY

LÒ NUNG KHÔNG LỖ - SAO KIM

BÂY GIỜ,
CHÚNG TA
TỚI SAO KIM.

TIẾN SĨ, CÓ THỂ
ĐẾN GẦN MẶT
TRỜI KHÔNG CHÁU
MUỐN DÙNG NĂNG
LƯỢNG MẶT TRỜI ĐỂ
NẠP ĐIỆN CHO PHI
THUYỀN VŨ TRỤ.

Ồ, THẬT
SAO?

KHÔNG ĐƯỢC.
BÂY GIỜ MẶT TRỜI
HOẠT ĐỘNG RẤT
YẾU, NĂNG LƯỢNG
KHÔNG ĐỦ. VÌ VẬY

CHÚNG TA ĐI XEM
MỘT LƯỢT CÁC
HÀNH TINH KHÁC
RỒI TỚI MẶT TRỜI.

TIẾN SĨ, BẮT
ĐƯỢC SÓNG
ĐIỆN LẠ.

BẮT ĐƯỢC
Ở ĐÂU?

CHỚP CÁI
ĐÃ MẤT
TÂM TÍCH.

HỪ, LUÔN CẢM
THẤY BẤT AN.

ĐẾN SAO
KIM RỒI!

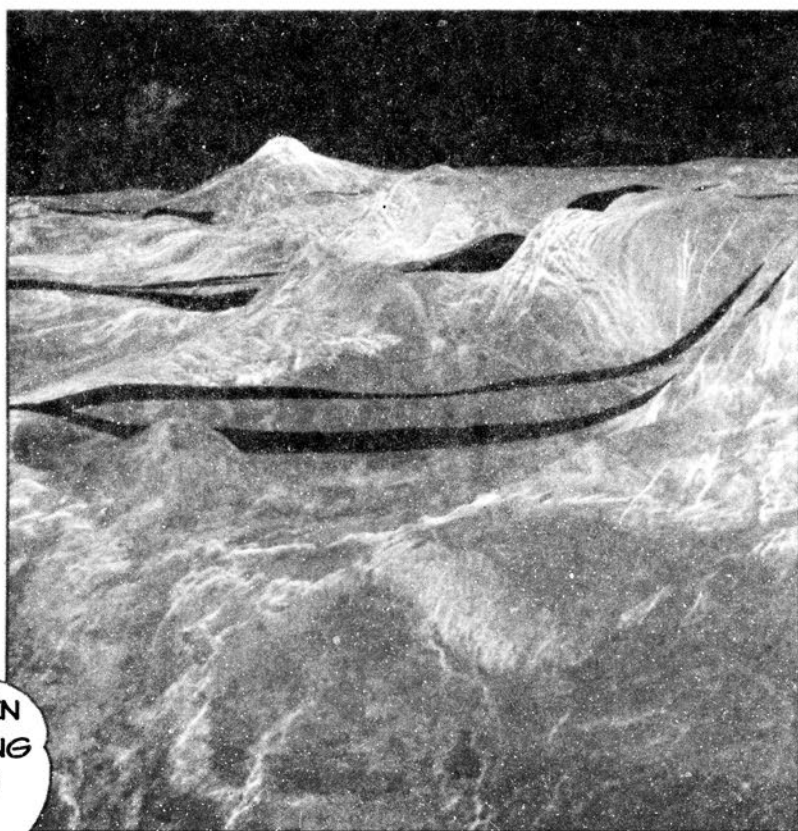

HÀNH TINH
SÁNG SÁNG
CHÍNH LÀ SAO
KIM SAO?

Ở TRÁI ĐẤT
THẤY RẤT ĐẸP!

SAO KIM TRỞ
THÀNH NGÔI SAO
SÁNG NHẤT TRÊN
TRỜI LÀ VÌ LỚP KHÍ
QUYỂN DÂY DO CO₂
TẠO THÀNH

KHI PHẢN XẠ
LẠI 75% ÁNH
SÁNG MẶT
TRỜI.

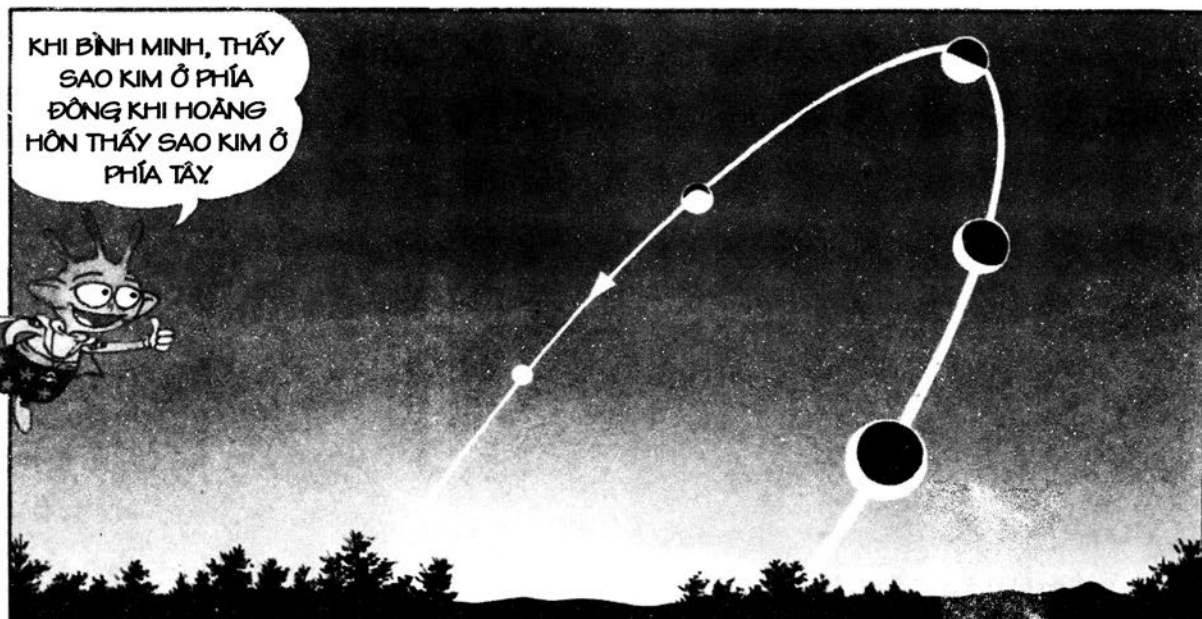
MỌI NGƯỜI GỌI SAO
KIM LÀ SAO SÁNG
PHẢI CHĂNG LÀ
CẢM THẤY GẮN GÙI,
NHƯNG CÁC BẠN CÓ
BIẾT SAO KIM ĐÔI KHI
NHÌN KHÁ LỚN, ĐÔI KHI
NHÌN RẤT NHỎ LÀ TẠI
SAO KHÔNG?

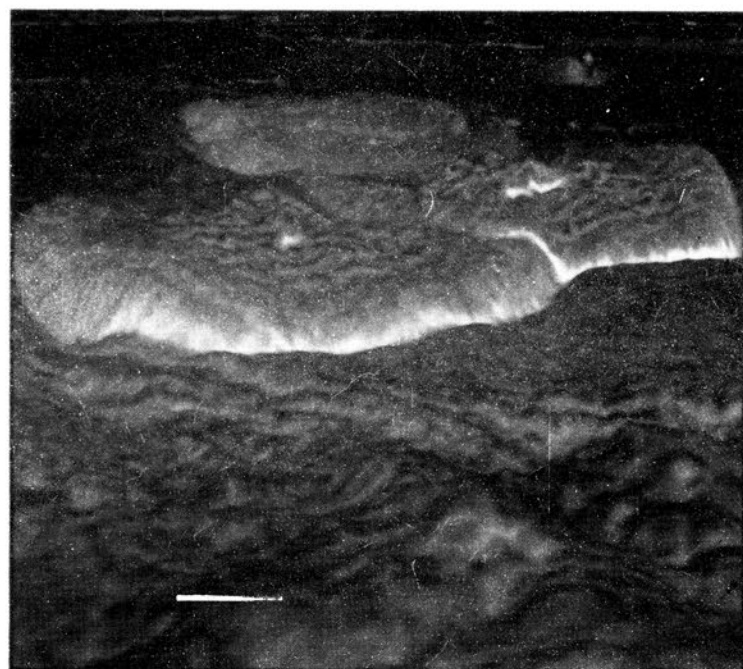
VÌ KHI SAO KIM XOAY
QUANH, KHOẢNG CÁCH
CÓ KHI GẦN, CÓ KHI XA
TRÁI ĐẤT SINH RA HIỆN
TƯỢNG KHI TQ KHI NHỎ.

KHI HOÀNG HÔN NHÌN THẤY
SAO KIM, BẮT ĐẦU RẤT NHỎ
RẤT TRÒN, CĂNG GẮN TRÁI
ĐẤT NHÌN CĂNG LỚN VÀ
CŨNG MÉO THEO.

KHI BÌNH MINH, THẤY
SAO KIM Ở PHÍA
ĐÔNG KHI HOÀNG
HÔN THẤY SAO KIM Ở
PHÍA TÂY

HỒ HỎA DIỆM SƠN CỦA SAO KIM – RỘNG 215KM, DÀI 120 KM (BỘ PHẬN HÌNH BẦU DỤC), ẢNH TƯ LIỆU.

BÂY GIỜ,
CHÚNG TA TỚI
SAO HỎA!

KIM CƯƠNG CỦA HỆ MẶT TRỜI - TRÁI ĐẤT

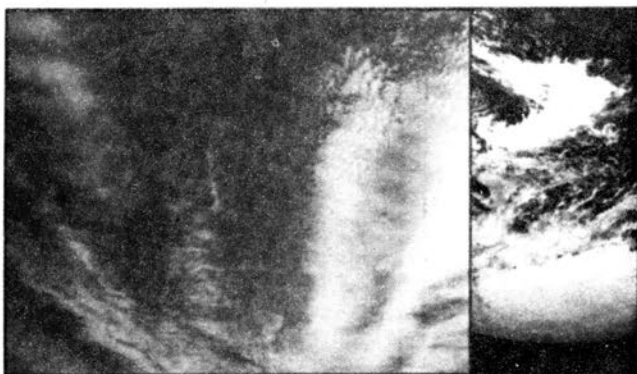
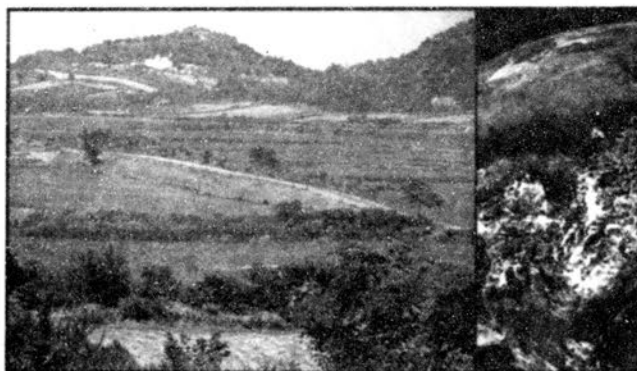
A, HÀNH TINH KIA ĐẸP QUÁ!

ỦA? ĐÓ KHÔNG PHẢI
LÀ ĐỊA CẦU CHÚNG
TA SỐNG SAO!

TRÁI ĐẤT KHÔNG THẸN
LÀ KIM CƯƠNG CỦA HỆ
MẶT TRỜI, ĐẸP QUÁ!

HÀNH TINH XINH ĐẸP MÀU ĐỎ - HỎA TINH

ĐÓ LÀ SAO
HỎA!

HÀNH TINH XINH
ĐẸP MÀU ĐỎ!

BÀ ƠI, TRÊN
SAO HỎA CÓ
NGƯỜI HỎA
TINH SỐNG
KHÔNG?

CÁI NÀY
ĐẾN GIỜ
VẪN CHƯA
PHÁT HIỆN
RA VẬT THỂ
SỐNG

THỨ KỲ QUÁI
KIA LÀ GÌ NHỈ?
GIỐNG KHOAI
TÂY QUÁ!

ĐÓ LÀ VỆ TINH CỦA SAO
HỎA. CÁI LỚN LÀ VỆ
TINH 1, CÁI NHỎ LÀ VỆ
TINH 2. HA HA.

VỆ TINH 1:
CÓ RẤT NHIỀU HỒ
LỚN. (ĐƯỜNG KÍNH
KHOẢNG 20KM)

VỆ TINH 2:
NHAM THẠCH MÀU ĐEN, TRÊN
MẶT CÓ HỒ NHỎ. (ĐƯỜNG KÍNH
KHOẢNG 36KM)

A, ĐÓ LÀ SÔNG ĐÀO PHẢI KHÔNG?

ĐÓ KHÔNG PHẢI LÀ SÔNG ĐÀO

ĐÓ LÀ KHE MA-LI-NEI-NI-SI.

ẢNH DO THIẾT BỊ THĂM DÒ TRÊN SAO HỎA CHỤP (NĂM 2001).

BỀ MẶT SAO HỎA (ẢNH TƯ LIỆU)

THẾ KỈ 19, CÓ NHIỀU NHÀ KHOA HỌC CHO RẰNG NGƯỜI SAO HỎA ĐANG LẮM SÔNG ĐÀO.

CÁI NÀY ẤY ÀI LÀ HIỆN TƯỢNG BỤI CHE PHỦ TRÊN NHAM THẠCH ĐEN BỊ BÃO THỐI TỚI, KẾT QUẢ NHÌN NHƯ DÒNG SÔNG CHẢY.

CÁC NHÀ KHOA HỌC THẬT TÀI BA XUẤT CHÚNG CÓ THỂ NHÌN BỤI THÀNH NƯỚC.

NHƯNG CHẾ GIỂU ƯỚC MƠ VÀ TÌNH THẦN THÁCH THỨC CỦA CÁC NHÀ KHOA HỌC LÀ ĐIỀU ĐÁNG LÊN ÁN!

NGÓN CÁI NÓI ĐÚNG

ƯỚC MƠ VÀ TƯỢNG TƯỢNG CÒN CÓ TÌNH THẦN THÁCH THỨC ĐÃ THỨC DẪY SỰ PHÁT TRIỂN CỦA KHOA HỌC.

WA, GIÓ DỮ QUÁ!

TOÀN BỘ ĐỀU
LÀ ĐẤT VÀ ĐÁ
MÀU ĐỎ!

NHIỆT ĐỘ BỀ
MẶT SAO HỎA
LÀ -63°C , CHÊN
LỆCH NGÀY ĐÊM
GẦN TỚI 120°C .

ĐÓ LÀ THIẾT BỊ
THĂM DÒ VIKING
CỦA MỸ, ĐÁP XƯNG
BÊN CẠNH ĐI.

CÁC NHÀ KHOA HỌC VŨ TRỤ ĐÃ PHÓNG
THIẾT BỊ DÒ TÌM LÊN SAO HỎA ĐỂ TÌM VẬT
THỂ SỐNG TRONG ĐÓ THIẾT BỊ DÒ TÌM
VIKING ĐÁP XƯNG BỀ MẶT SAO HỎA, THU
THẬP VẬT THỂ DẠNG ĐẤT SAO HỎA VỀ
NGHIÊN CỨU. THÁNG 11 NĂM 1996
THIẾT BỊ DO THĂM ĐÁP XƯNG SAO
HỎA, TRUYỀN VỀ RẤT NHIỀU HÌNH
ẢNH. GẦN NHẤT TRÊN THIÊN THẠCH
CỦA SAO HỎA PHÁT HIỆN VẾT TÍCH
CỦA VI KHUẨN, DO VẬY SUY
ĐOÁN CÓ SỰ TỒN TẠI CỦA SINH
VẬT TRƯỚC ĐÂY

**THIẾT BỊ DÒ TÌM VIKING
(THUYỀN QUI ĐẠO):**

HOẠT ĐỘNG XUNG QUANH
SAO HỎA, QUAN SÁT BỀ
MẶT CỦA NÓ, NHẬN TÍN HIỆU
TRUYỀN TỬ XE TỰ HÀNH,
TRUNG CHUYỂN VỀ ĐỊA CẦU.

XE TỰ HÀNH VIKING:

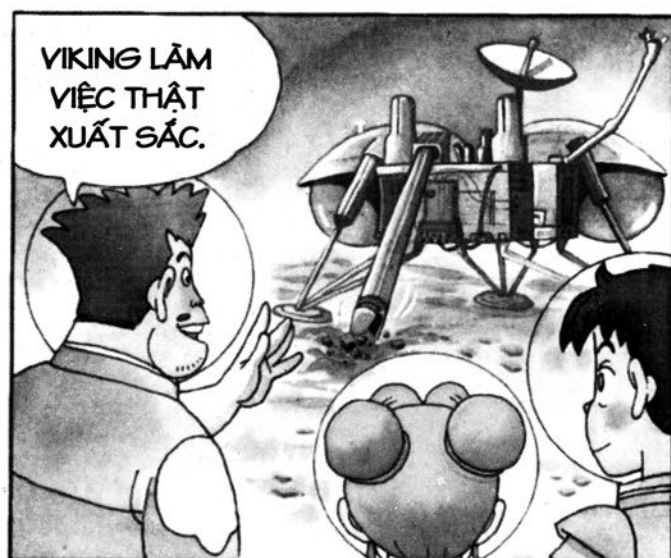
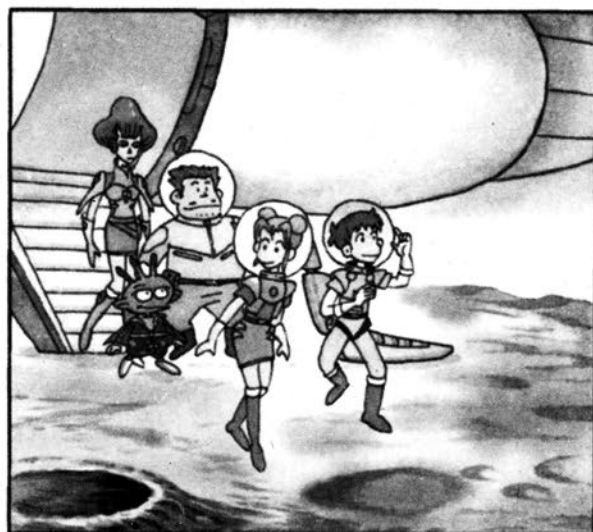
ĐI LẠI TRÊN Bùn ĐẤT SAO
HỎA, NGUỒI ĐƯỢC MÙI, THỰC
HIỆN QUAN SÁT, VÀ PHÂN
TÍCH ĐẤT SAO HỎA.

THIẾT BỊ DÒ TÌM SOJOURNER:

XE TỰ HÀNH TRÊN SAO HỎA, HOẠT ĐỘNG
TRÊN BỀ MẶT SAO HỎA, CHỤP RẤT NHIỀU
BỨC ẢNH TỰ LIỆU SINH ĐỘNG

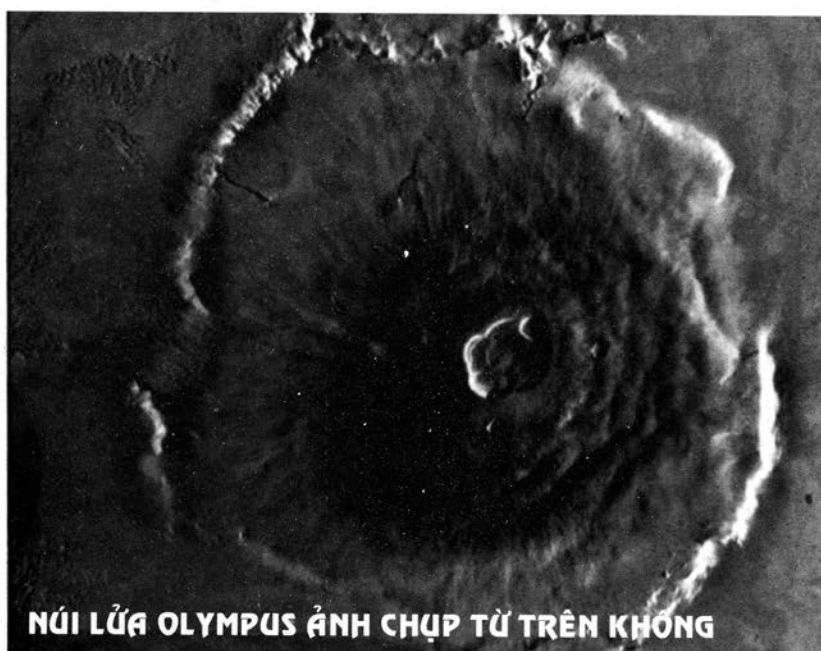

SAO HỎA LÃ EM TRAI CỦA TRÁI ĐẤT?

ĐƯỜNG KÍNH CỦA SAO HỎA BẰNG 1 NỬA ĐỊA CẦU, MỖI NGÀY NHIỀU HƠN Ở ĐỊA CẦU 41 PHÚT. THỜI TIẾT CŨNG TƯƠNG TỰ NHƯNG DÀI GẤP ĐÔI ĐỊA CẦU. 1 NĂM Ở SAO HỎA LÃ 687 NGÀY. PHẦN LỚN KHÍ Ở SAO HỎA LÃ CACBONIC.

NGÓN ÚT
LÀM NGƯỜI
TA SỢ CHẾT.

ĐẾN SAO
MỘC!

ĐƯỜNG KÍNH CỦA SAO
MỘC GẤP 11 LẦN TRÁI
ĐẤT, LÀ HÀNH TINH
LỚN NHẤT CỦA HỆ
MẶT TRỜI.

BA ƠI, NGHE NÓI
SAO MỘC SẼM
NỮA BIẾN THÀNH
HÀNH TINH NHƯ
MẶT TRỜI ĐÚNG
KHÔNG BA?

HÀNH TINH
LÀ GÌ?

HÀNH TINH LÀ
HÀNH TINH CỐ
ĐÌNH! CŨNG LÀ
NÓI HÀNH TINH
KHÔNG CHUYỂN
ĐỘNG.

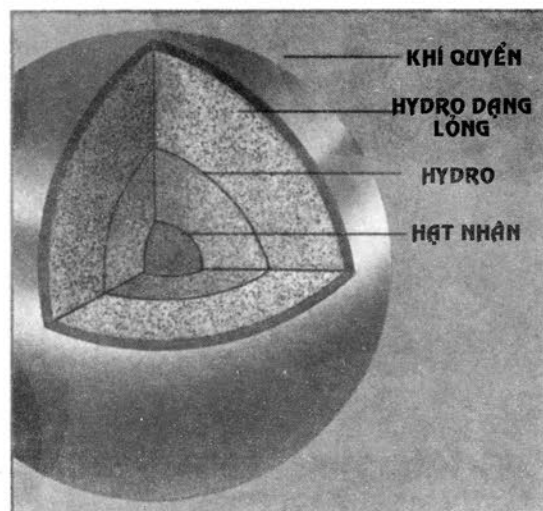

VÒNG ÁNH SÁNG
NHỎ QUANH SAO
MỘC LÀ GÌ THẾ
NHỈ?

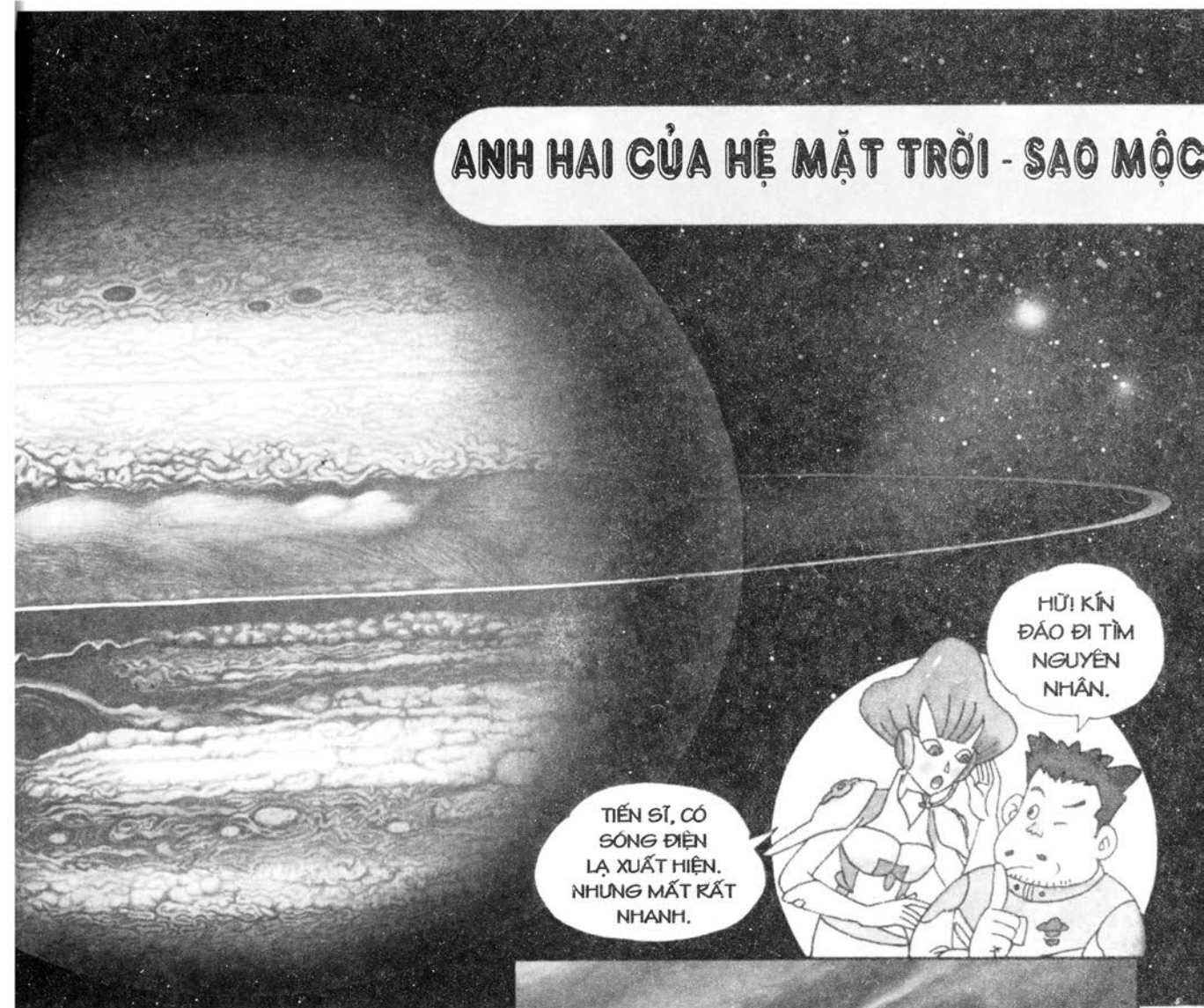
VÒNG ÁNH SÁNG ĐÓ
LÀ DO BỤI VŨ TRỤ
CẤU THÀNH.

VOYAGER 1
KHÔNG PHẢI LÀ
ĐÃ CHỤP THÀNH
CÔNG RỒI SAO.

TỚ CHO RẰNG
CHỈ CÓ SAO THỎ
MỚI CÓ VÒNG
ÁNH SÁNG THÔI.

CẤU TẠO CỦA SAO MỘC GIỐNG NHƯ MẶT
TRỜI ĐỀU DO HYDRO CẤU THÀNH.

ANH HAI CỦA HỆ MẶT TRỜI - SAO MỘC

A! Ở ĐÓ CÓ
BÃO!

ĐỎM ĐỎ ĐỎ
CHÍNH LÀ VÒNG
XOÁY BÃO.

TIẾN SĨ, CÓ
SÓNG ĐIỆN
LẠ XUẤT HIỆN.
NHƯNG MẤT RẤT
NHANH.

HƯÌ KÍN
ĐÁO ĐI TÌM
NGUYÊN
NHÂN.

ĐỎM ĐỎ LỚN:
ĐỎM MÀU ĐỎ KHÔNG LỎ, LÀ VÙNG
XOÁY KHÔNG LỎ.

VỆ TINH CỦA SAO MỘC - BẮT ĐẦU TỪ BÊN TRÊN: 1, 2, 3, 4 (ẢNH TƯ LIỆU)

GIA ĐÌNH VỆ TINH CỦA SAO MỘC:

SAO MỘC CÓ TẤT CẢ 16 VỆ TINH. TRONG ĐÓ 4 VỆ TINH 1, 2, 3, 4 RẤT TO, NHƯNG VỆ TINH NÀY DO NHÀ THIÊN VĂN HỌC GALILEO PHÁT HIỆN NĂM 1610.

GALILE GALILEO

Á, NÚI LỬA
PHUN RỒI!

TÊN CỦA
NHỮNG VỆ
TINH ÁM KHÓI
ĐÓ LÀ GÌ?

ĐỂ KIỂM TRA
MÁY TÍNH.

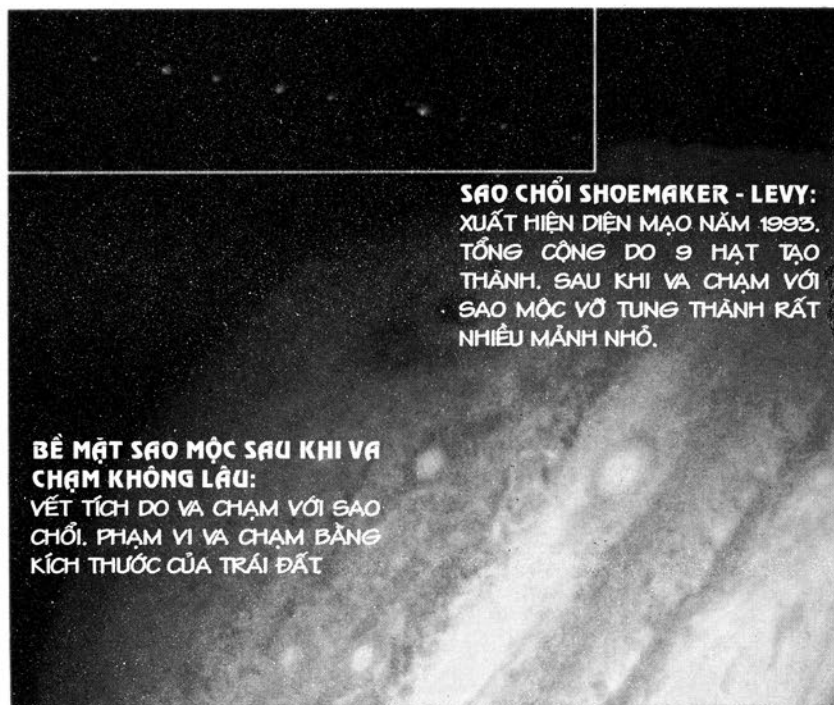
BÍP
BÍP

A, RA RỒI. ĐÓ LÀ
VỆ TINH 1 GẦN
SAO MỘC NHẤT, Ở
ĐÂY NÓI TRO CÓ
THỂ PHUN ĐẾN
300000 M.

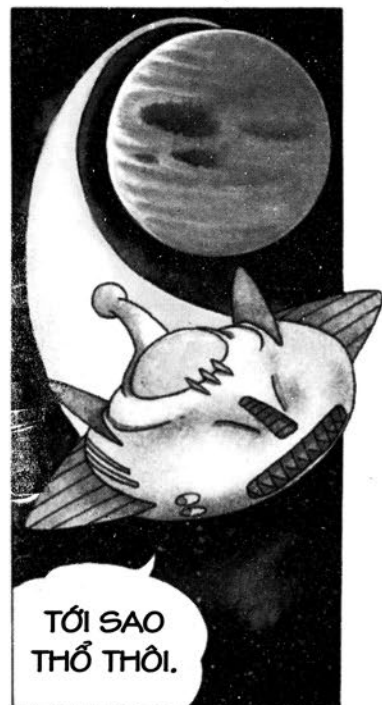

CÒN NỮA, NĂM
1994 TRÊN SAO
MỘC XẢY RA 1
CUỘC BIỂU DIỄN
VŨ TRỤ TRĂNG
LỆ. HÃY XEM
ẢNH DƯỚI.

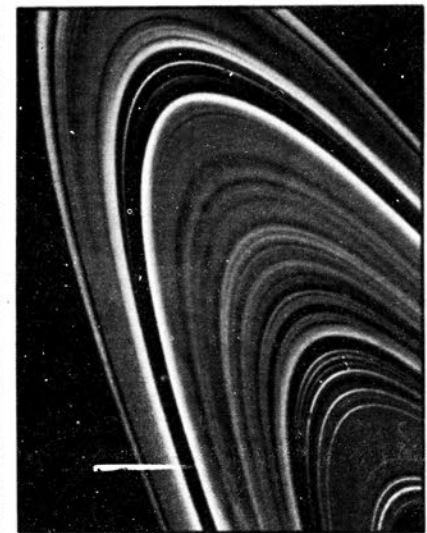
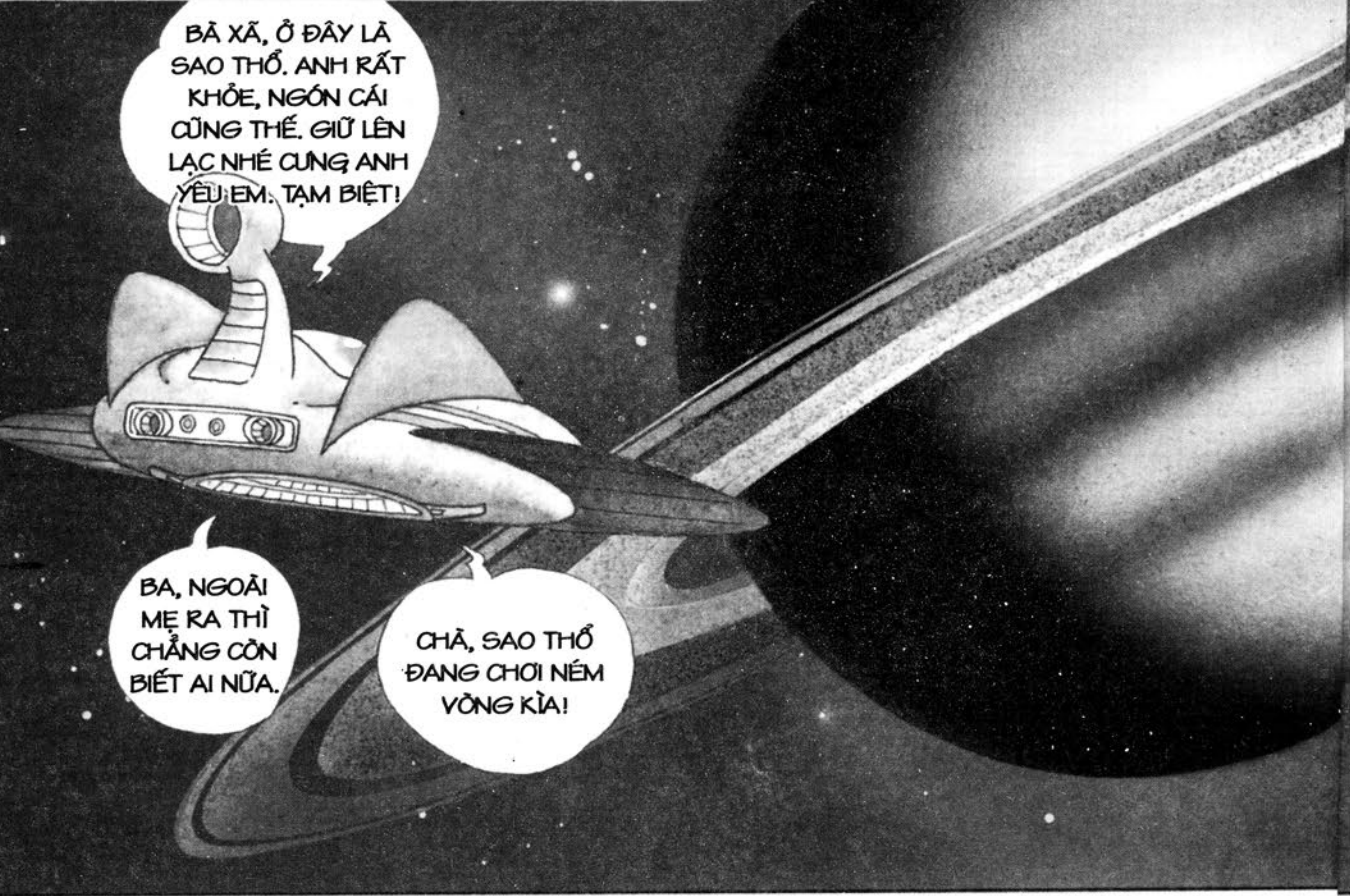
SAO CHỖI SHOEMAKER - LEVY:
XUẤT HIỆN DIỆN MẠO NĂM 1993.
TỔNG CỘNG DO 9 HẠT TẠO
THÀNH. SAU KHI VA CHẠM VỚI
SAO MỘC VỠ TUNG THÀNH RẤT
NHIỀU MẢNH NHỎ.

**BỀ MẶT SAO MỘC SAU KHI VA
CHẠM KHÔNG LÂU:**
VẾT TÍCH DO VA CHẠM VỚI SAO
CHỖI. PHẠM VI VA CHẠM BẰNG
KÍCH THƯỚC CỦA TRÁI ĐẤT

TỚI SAO
THỎ THÔI.

SAO THỎ ĐANG CHƠI NÉM VÒNG PHẢI KHÔNG?

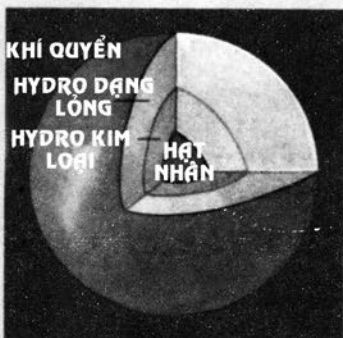
VÒNG CỦA SAO THỎ: ẢNH DO TÀU VOYAGER 2 CHỤP Ở CHỖ CÁCH XA 3400000 KM.

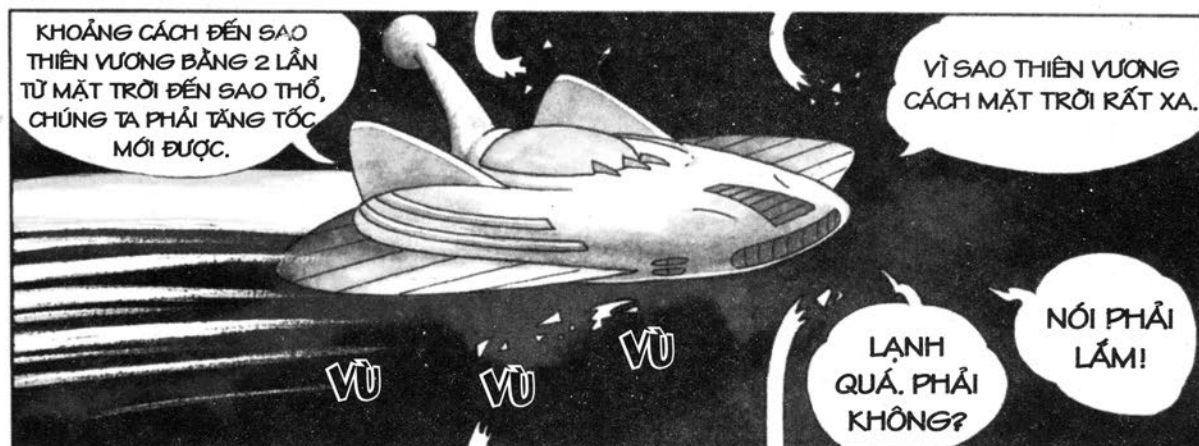
SAO THỎ CÓ MẤY VÒNG ÁNH SÁNG?

VÒNG ÁNH SÁNG CỦA SAO THỎ, BẮT ĐẦU TỪ MẶT TRONG THEO TÊN GỌI D C, B A , F G E, TỔNG CỘNG CÓ CÁI. GIỮA CÁC VÒNG CÓ KHE HỖ, TRONG ĐÓ GIỮA VÒNG B VÀ VÒNG A CÓ KHE CASSINI, TRONG VÒNG A CÓ KHE ENCKE. VOYAGER 2 ĐÃ CHO THẤY RÕ KÍCH THƯỚC CỦA VÒNG ÁNH SÁNG CỦA SAO THỎ, VÒNG E NGOÀI CÙNG RẤT NHỎ CÁCH TRUNG TÂM SAO THỎ 180 NGÀN KM, ĐỘ RỘNG KHOẢNG 300 NGÀN KM. NHỮNG VÒNG NÀY DO CÁC HẠT BĂNG HOẶC NHAM THẠCH VỤN TẠO THÀNH.

8 GIỜ SÁNG NGÀY THỨ 4

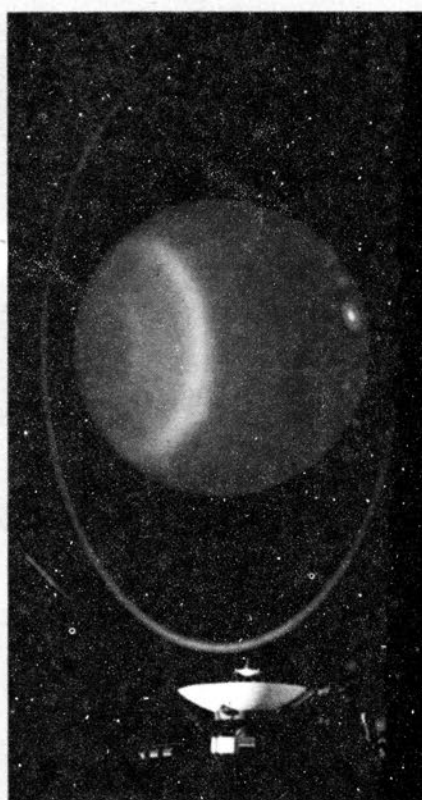
HÀNH TINH NGHIÊNG 1 BÊN - SAO THIÊN VƯƠNG

A, SAO THIÊN
VƯƠNG CŨNG
CÓ VÒNG!

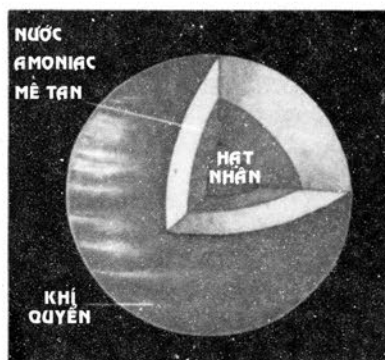
A! SAO THIÊN
VƯƠNG NGHIÊNG
SANG 1 BÊN.

NGHIÊNG NGÃ
GIỐNG HẾT
NGÓN ÚT!

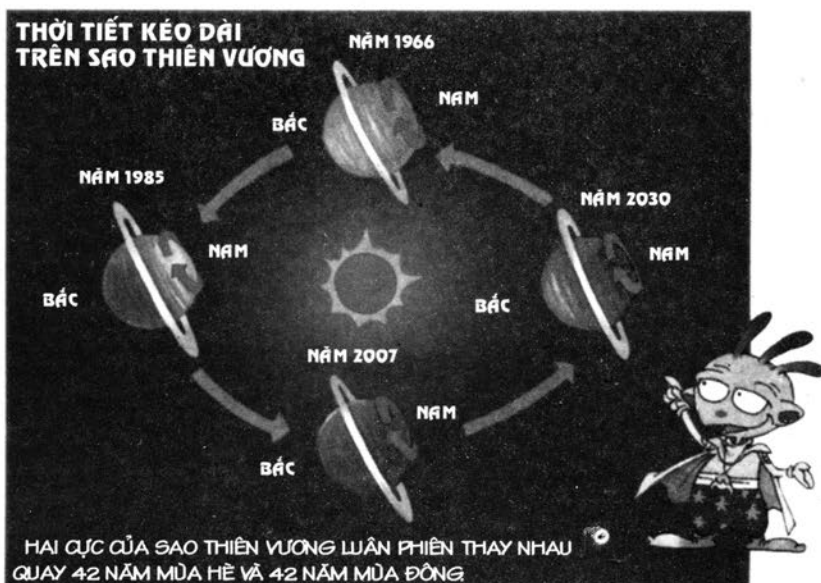

SAO THIÊN VƯƠNG VÀ VOYAGER 2

SAO THIÊN VƯƠNG ĐƯỢC NHÀ THIÊN VĂN HỌC NGƯỜI ANH WILLIAM HERSCHEL PHÁT HIỆN NĂM 1781. CÁCH MẶT TRỜI 2,87 TỈ KM, GẤP 19 LẦN TỪ MẶT TRỜI TỚI TRÁI ĐẤT ĐƯỜNG KÍNH LÀ 51 000 KM, GẤP 4 LẦN TRÁI ĐẤT, TRỌNG LƯỢNG BẰNG 14,5% TRÁI ĐẤT

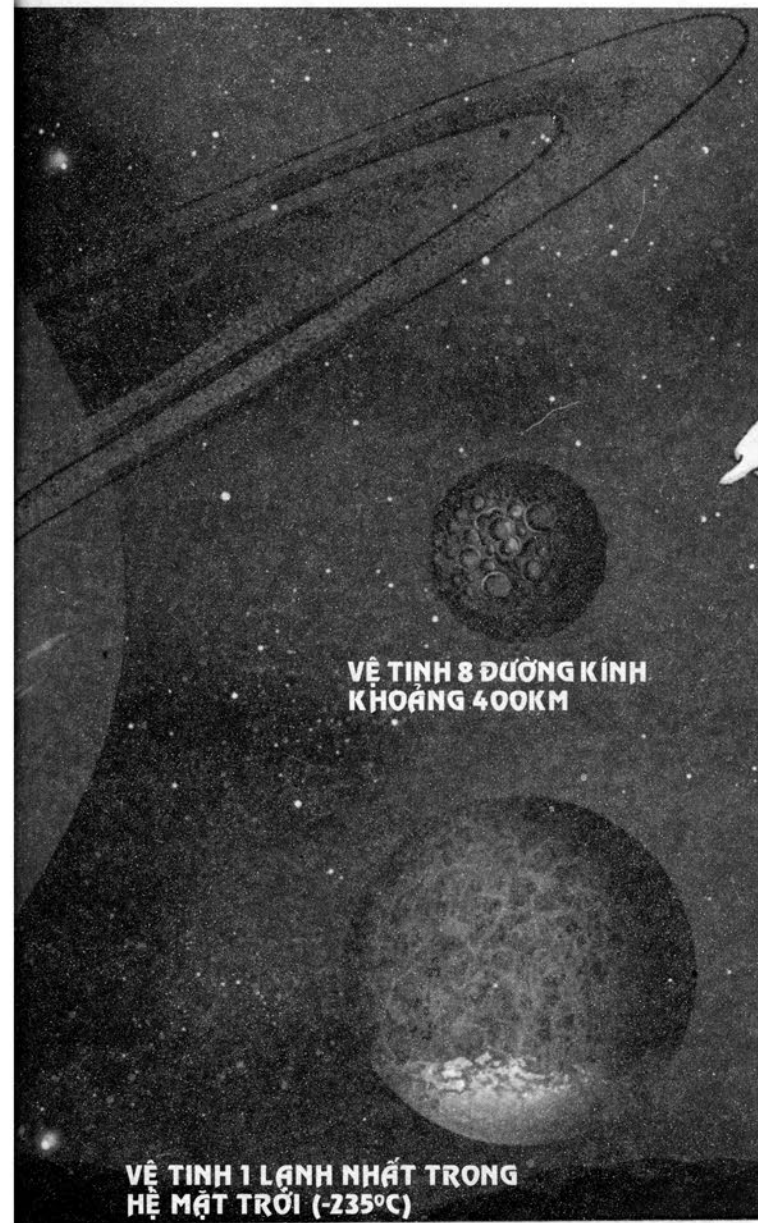

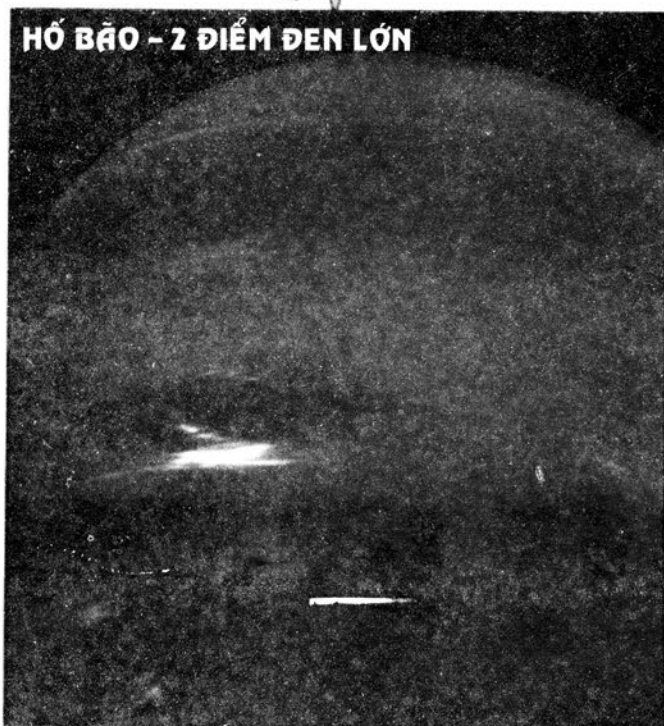
LUÔN CÔNG BẢO TẬP - SAO HẢI VƯƠNG

BÃO DỮ Ở SAO HẢI VƯƠNG:

BÃO MẠNH THỔI NGƯỢC VỚI HƯỚNG TỰ CHUYỂN CỦA SAO HẢI VƯƠNG, XEM RA GIỐNG NHƯ 2 ĐIỂM ĐEN LỚN. TRONG ĐÓ 1 ĐIỂM ĐEN LÀ BÃO LỚN GIỐNG Ở ĐỊA CẦU, TỐC ĐỘ GIÓ XUNG QUANH ĐIỂM ĐEN LỚN ĐẠT TỚI 2000KM/G LÀ GIÓ MẠNH NHẤT HỆ MẶT TRỜI. ĐIỂM ĐEN NHỎ XOÁY NGƯỢC HƯỚNG VỚI ĐIỂM ĐEN LỚN.

8 GIỜ SÁNG NGÀY THỨ 6

SONG HÀNH TINH ĐA TÌNH - DIÊM VƯƠNG TINH

TIỆN QUÂN TỚI
SAO DIÊM VƯƠNG!

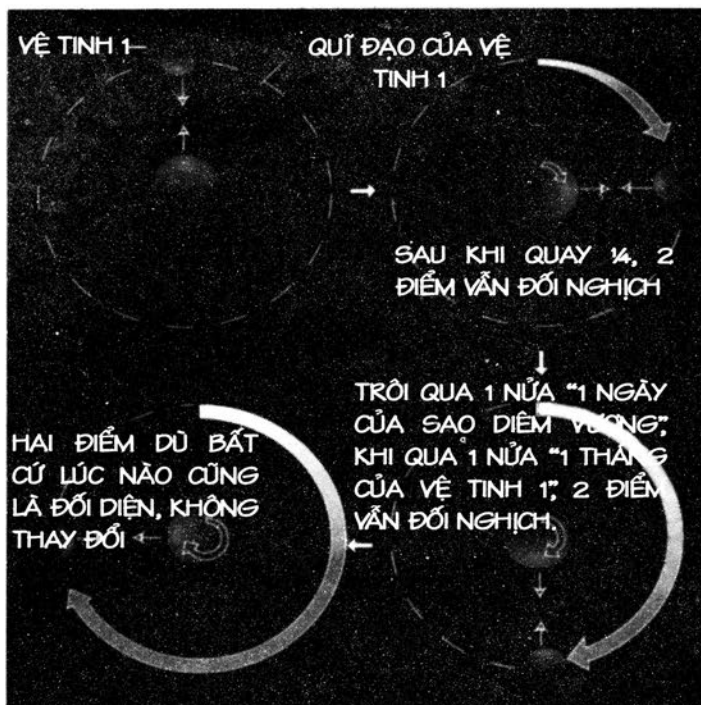
DIÊM VƯƠNG
TINH LÀ 1 HÀNH
TINH RỪA NHẤT HỆ
MẶT TRỜI!

SAO DIÊM VƯƠNG LÀ HÀNH
TINH NHỎ NHẤT HỆ MẶT TRỜI,
VỆ TINH 1 CỦA NÓ HÌNH NHƯ
BẰNG 1 NỬA SAO
DIÊM VƯƠNG

VỆ TINH 1:

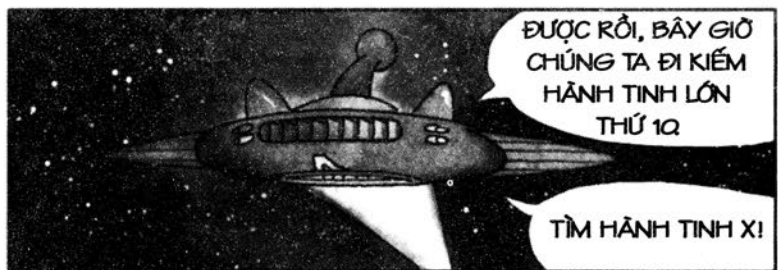
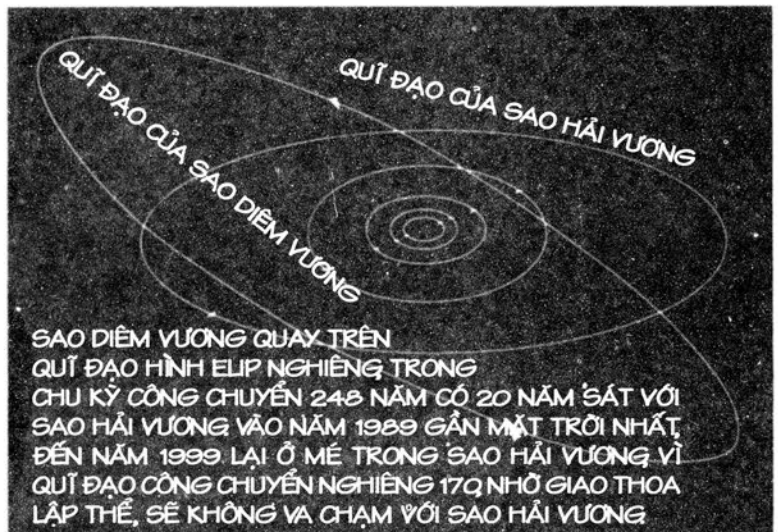
VỆ TINH 1 CÁCH SAO DIÊM VƯƠNG
19640KM. BẰNG 1/20 KHOẢNG CÁCH
GIỮA TRÁI ĐẤT VÀ MẶT TRĂNG

SAO DIÊM
VƯƠNG

CHU KỲ TỰ CHUYỂN CỦA SAO DIÊM VƯƠNG LÀ 64 NGÀY VỆ TINH 1 TRONG THỜI GIAN TƯƠNG ĐỒNG QUAY CÔNG CHUYỂN SAO DIÊM VƯƠNG CHO NÊN VỆ TINH 1 LUÔN ĐỐI DIỆN VỚI SAO DIÊM VƯƠNG CÙNG 1 ĐỊA ĐIỂM.

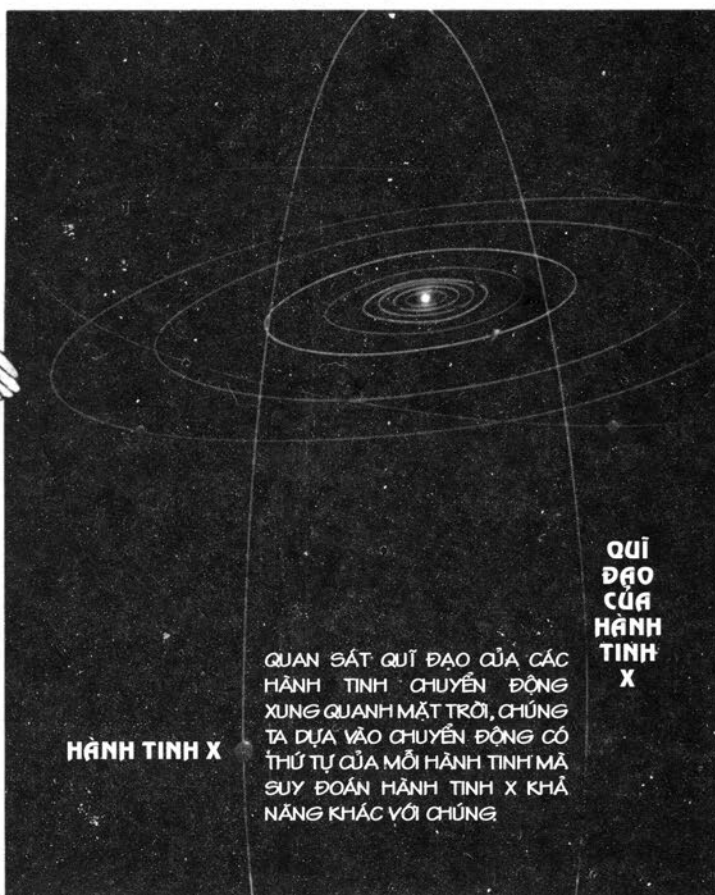

TỒN TẠI HÀNH TINH LỚN THỨ 10!

TẠI SAO HOẠT ĐỘNG
CỦA MẶT TRỜI ĐỘT
NHIÊN RỐI LOẠN?

NHUNG ĐÓ
LÀ CÁI GÌ?

LÀ MA!

11 GIỜ SÁNG NGÀY THỨ 7

MA VŨ TRỤ - SAO CHỐI

ĐÓ KHÔNG PHẢI LÀ
MA CỎ, ĐÓ LÀ SAO
CHỐI, SAO CHỐI.

SAO CHỐI?

SAO GIỐNG MA
THẾ. NHUNG SAO
CHỐI LÀ GÌ?

HÌNH NHƯ TỚ
TỪNG NGHE NÓI
TỚI SAO CHỐI
HALLEY?

SAO CHỐI CHÍNH
LÀ 1 DÂY TUYẾT
CẦU NÓNG

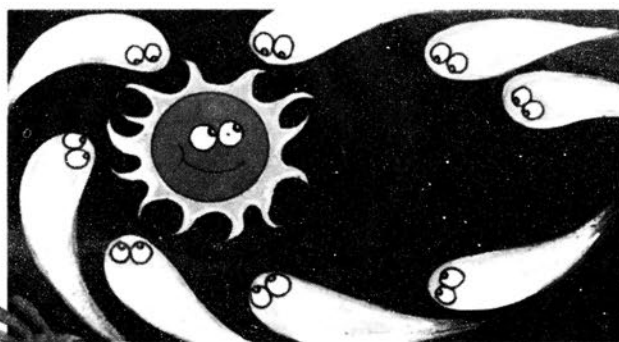
TUYẾT CẦU
NÓNG?

HỒ HỒ, XÚNG
VỚI NGÓN ÚT
GHÊ.

SAO CHỐI LÀ HÀNH TINH DO BỤI, KHÍ,
BĂNG CỒN DƯ TẠO THÀNH KHI HỆ MẶT
TRỜI SINH RA, LANG THANG TRONG QUÍ
ĐẠO HÌNH ELIP RẤT DÀI XUNG QUANH
MẶT TRỜI. BÊN TRONG SAO CHỐI LÀ HẠT
NHÂN, KHI CĂNG LÚC CĂNG GẮN MẶT
TRỜI, XUNG QUANH HẠT NHÂN NẤY BẮT
ĐẦU PHÓNG RA ĐẦY PHÓNG RẤT LỚN
BẰNG ĐÁM MÂY KHÍ, DO
TÁC DỤNG CỦA GIÓ MẶT
TRỜI, ĐÃ HÌNH THÀNH
ĐUÔI SAO CHỐI DÀI DO BỤI
VÀ KHÍ HỢP THÀNH.

SAO CHỐI LƯÔN VẬN ĐỘNG HÌNH ELIP DÀI, ĐẦU DÙ LÚC NÀO CŨNG HƯỚNG VỀ MẶT TRỜI. ĐUÔI SAO CHỐI LÀ DO BỤI VÀ KHÍ CẤU THÀNH. KHI ĐUÔI SAO CHỐI DÀI CÓ THỂ TRÊN 100 TRIỆU KM TRỞ LÊN.

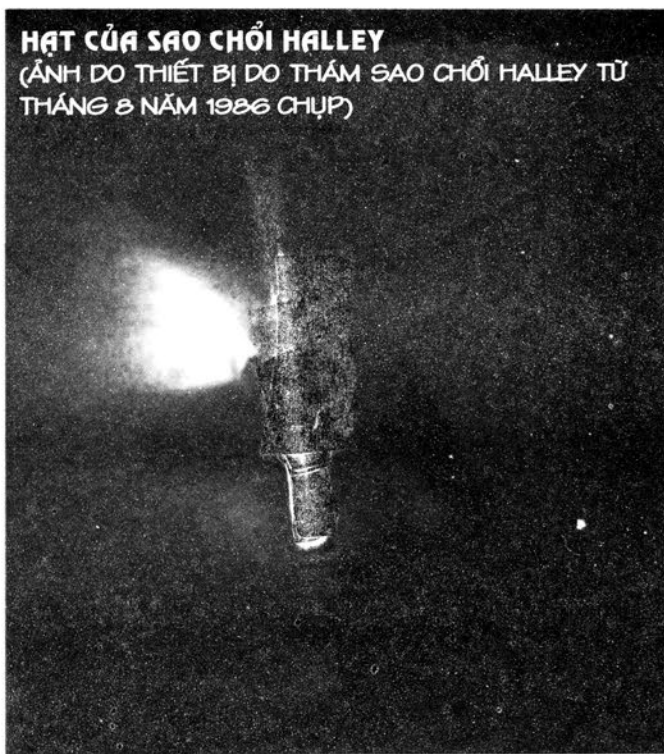

SAO CHỐI HALE - BOPP

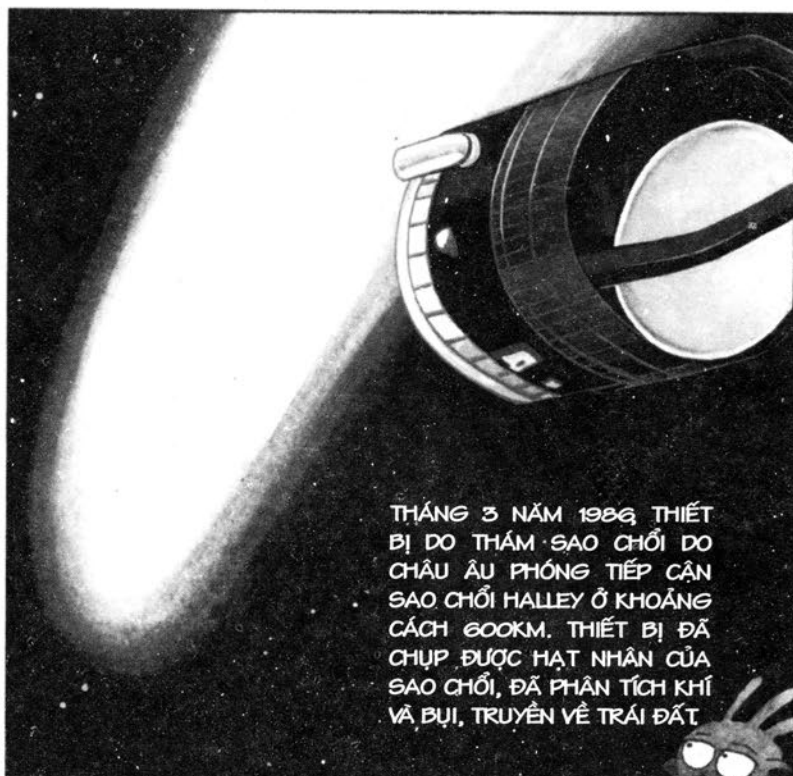

HẠT CỦA SAO CHỐI HALLEY

(ẢNH DO THIẾT BỊ DO THĂM SAO CHỐI HALLEY TỪ THÁNG 8 NĂM 1986 CHỤP)

SAO CHỐI HALLEY BẮT
NGUỒN TỪ NĂM 240
TCN, CỨ 76 NĂM THÌ
VÀO HỆ MẶT TRỜI 1 LẦN,
CON NGƯỜI ĐÃ THẤY
HƠN 30 LẦN.

THÁNG 3 NĂM 1986, THIẾT
BỊ DO THĂM SAO CHỐI DO
CHÂU ÂU PHÓNG TIẾP CẬN
SAO CHỐI HALLEY Ở KHOẢNG
CÁCH 600KM. THIẾT BỊ ĐÃ
CHỤP ĐƯỢC HẠT NHÂN CỦA
SAO CHỐI, ĐÃ PHÂN TÍCH KHÍ
VÀ BỤI, TRUYỀN VỀ TRÁI ĐẤT

SAO BĂNG VÀ THIÊN THẠCH LÀ ANH EM?

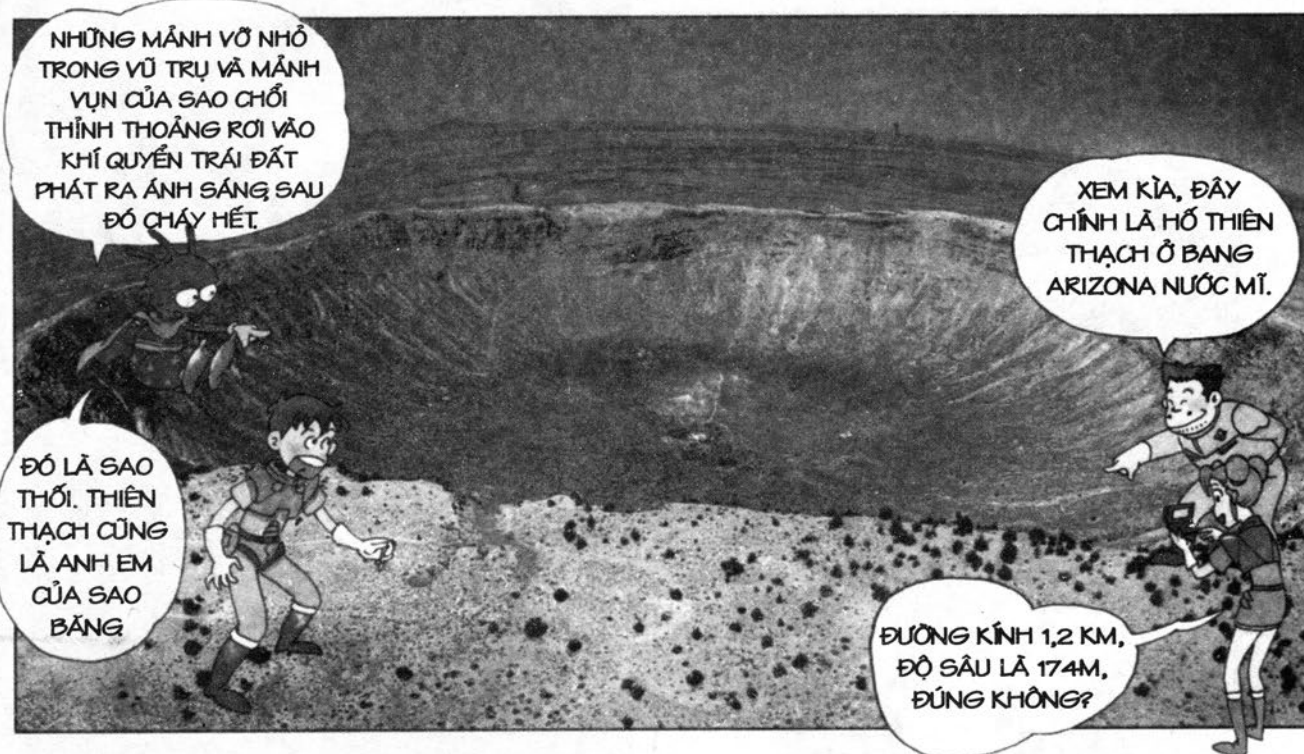
A, ĐÓ LÀ GÌ
VẬY?

MƯA ÁNH
SÁNG HẢ?

ĐÓ LÀ
SAO BĂNG
ĐẤY CŨNG
CHÍNH LÀ
SAO HÔI.

UI! NGÔI
SAO TIẾT RA
VẬT GÌ THẾ?
THẬT BUỒN
NÔN.

TUY PHẦN LỚN THIÊN THẠCH TRƯỚC KHI RƠI XUỐNG ĐẤT ĐÃ CHÁY HẾT THỈNH THOẢNG CŨNG CÓ KHI CHƯA CHÁY XONG ĐÃ RƠI XUỐNG CÁI NÀY GỌI LÀ THIÊN THẠCH HOẶC THIÊN THỂ. QUA PHÂN TÍCH THẠCH CÒN CÓ THỂ ĐOÁN RA TUỔI CỦA HỆ MẶT TRỜI VÀ TRÁI ĐẤT

NGHIÊN CỨU KỸ TỜ CÒN CÓ THỂ TÌM RA LỊCH SỬ CỦA ĐỊA CẦU.

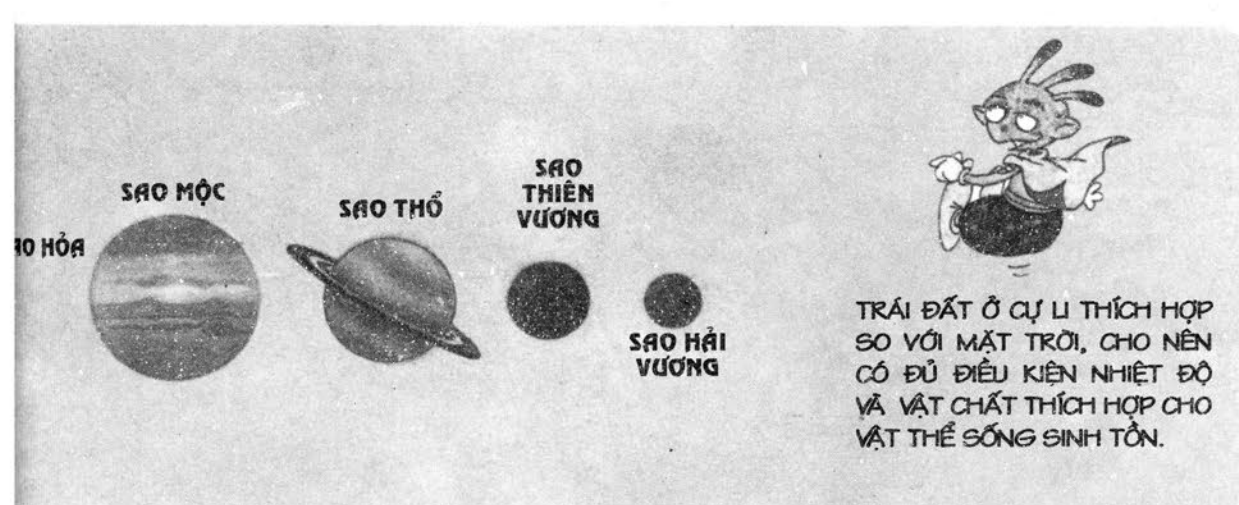
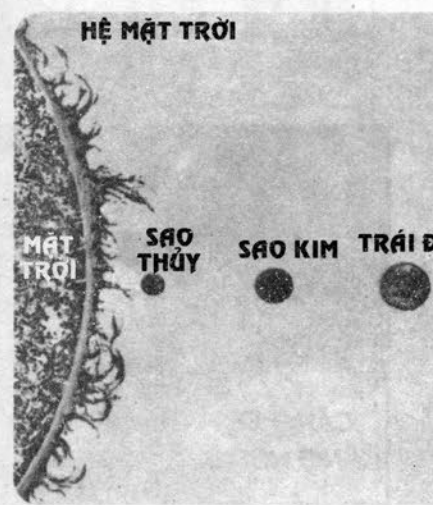
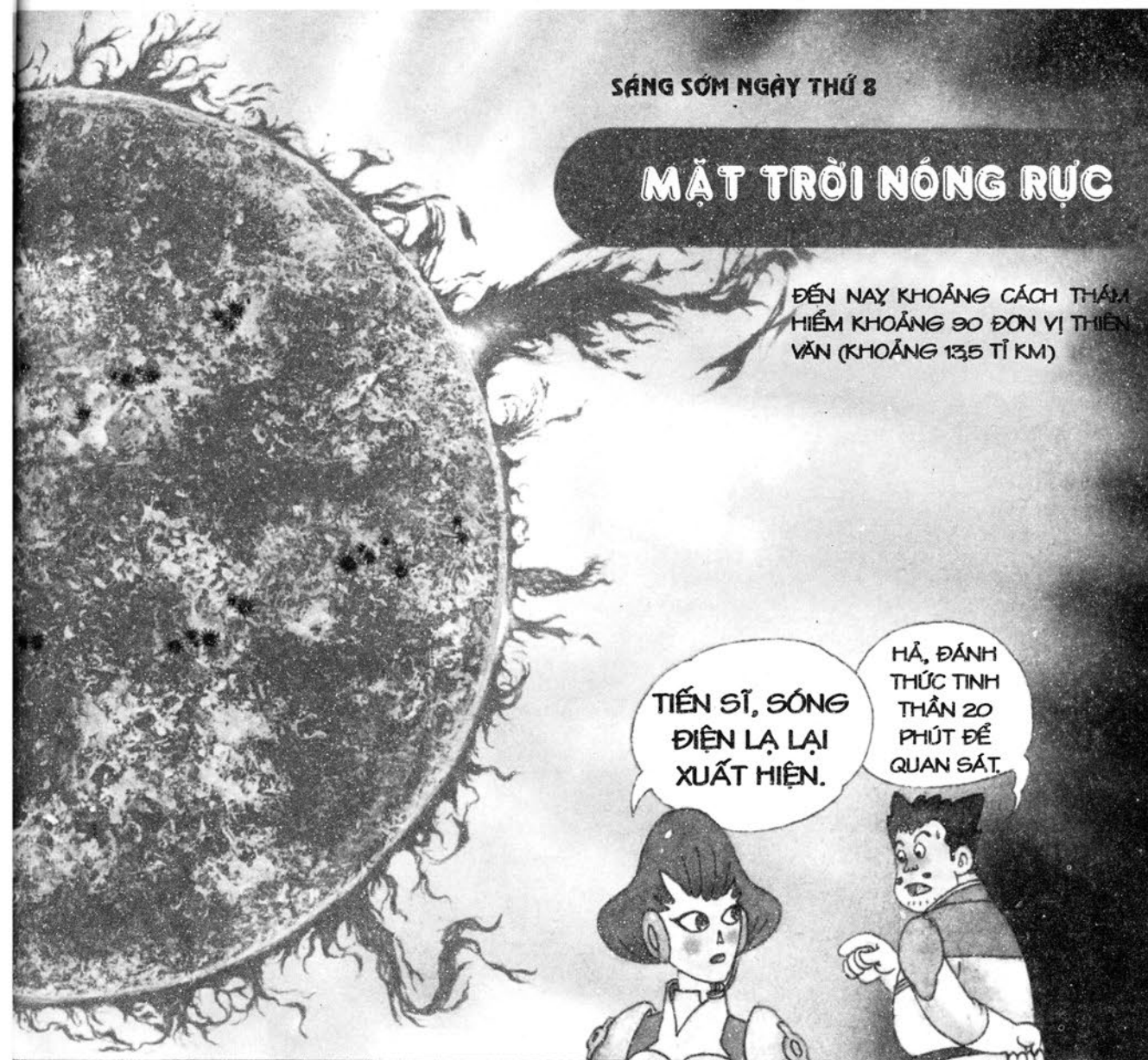
CĂNG ĐI CĂNG NÓNG

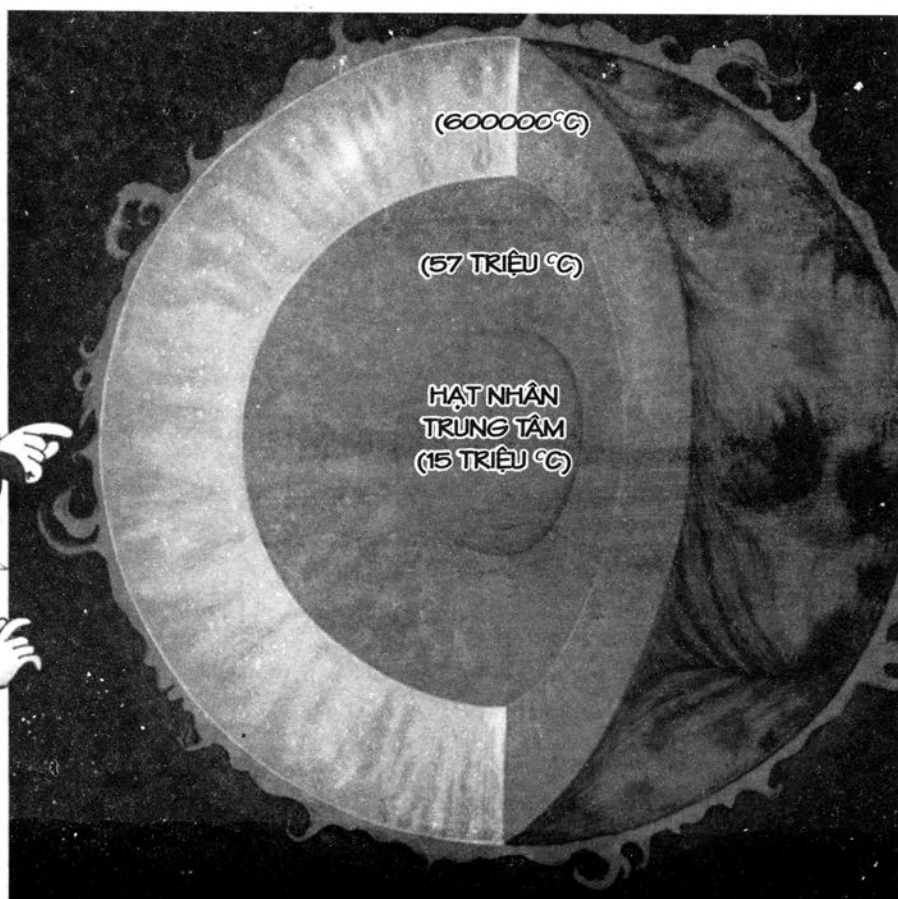

TỜ ĐANG LÃI NHÃI Ằ? TỜ THẬT VUI.

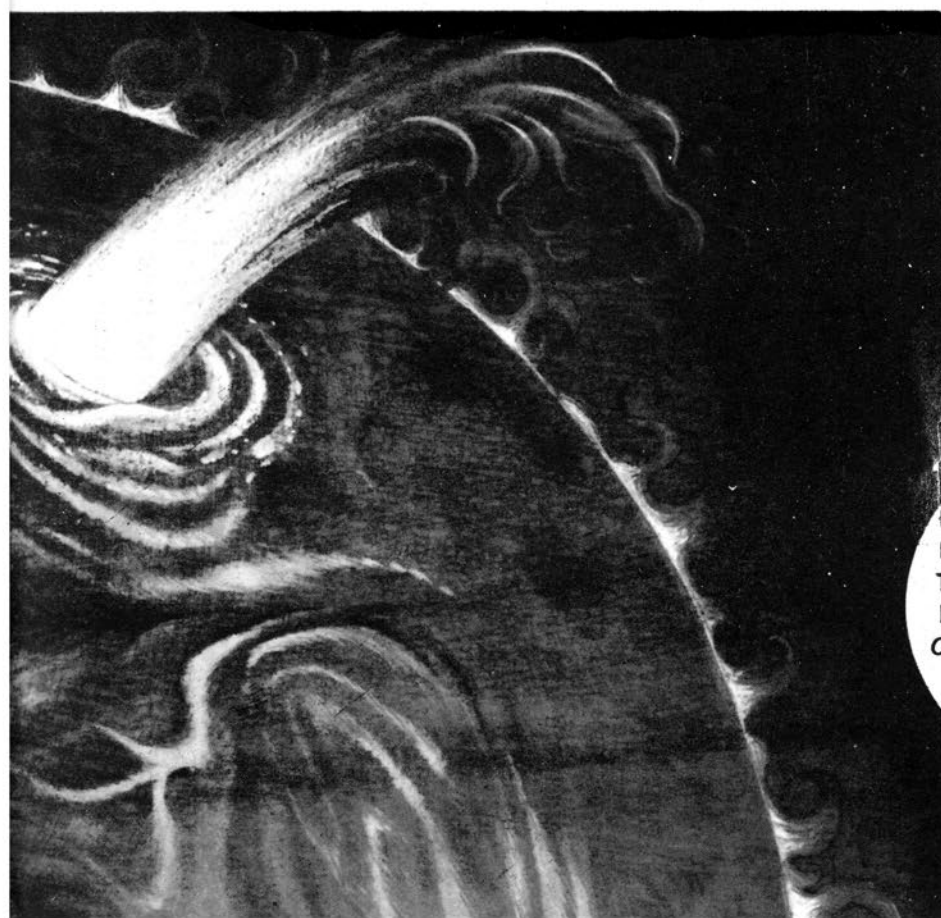
MẮT CẬU ĐANG PHÁT SÁNG

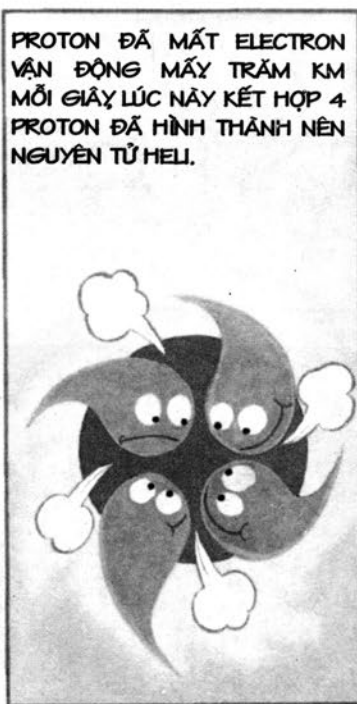
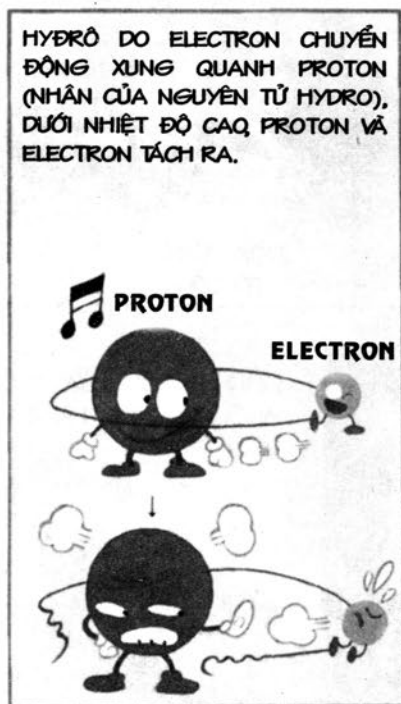

NĂNG LƯỢNG MẶT TRỜI

TIA GAM MA: SỬ DỤNG KHÍ ĐIỀU TRỊ UNG THƯ

TIA X: SỬ DỤNG Ở CÁC LĨNH VỰC NGHIÊN CỨU VẬT CHẤT, THÍ NGHIỆM TÀI NGUYÊN, ĐIỀU TRỊ Y HỌC.

TIA TỬ NGOẠI

ÁNH SÁNG NHÌN THẤY ĐƯỢC

TIA HỒNG NGOẠI

SÓNG ĐIỆN

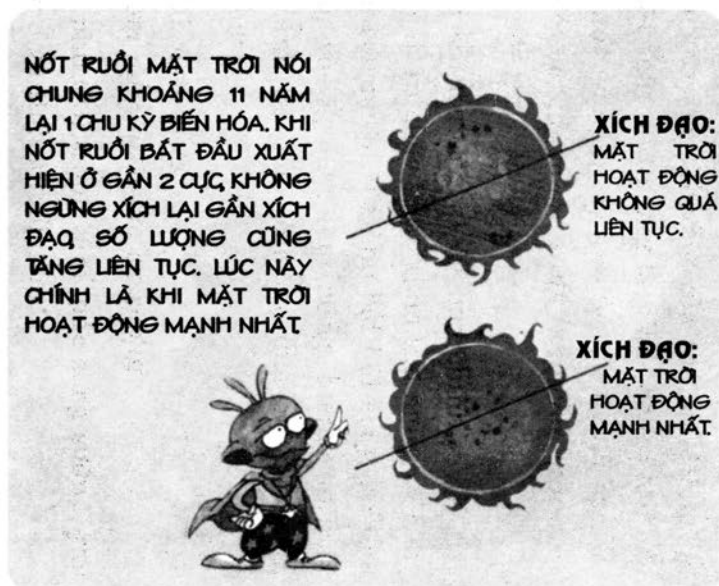
CÓ CÔNG HIỆU SÁT KHUẨN, PHẦN LỚN BỊ PHÂN TỬ TRONG KHÔNG KHÍ HẤP THU BIẾN THÀNH OZON.

CHÚNG TÀ DÙNG MẮT THƯỜNG CÓ THỂ NHÌN THẤY SÓNG ĐIỆN TỪ.

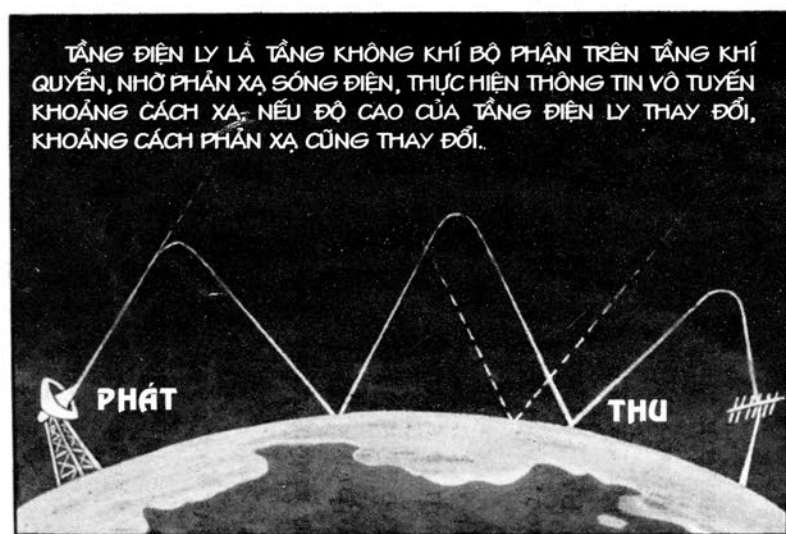
SỬ DỤNG TRONG THÔNG TIN

CÓ THỂ SỬ DỤNG LÂM NĂNG LƯỢNG CHỤP ẢNH HỒNG NGOẠI ĐIỀU TRỊ Y KHOA.

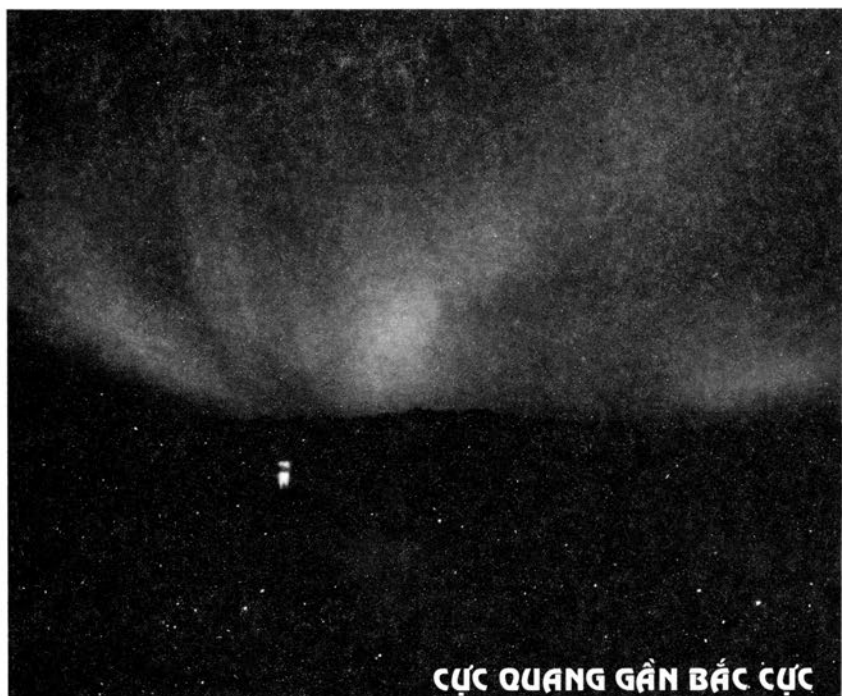
SỬ DỤNG KÍNH VIỄN VỌNG CÀNG THẤY RÕ HƠN. HI HI!

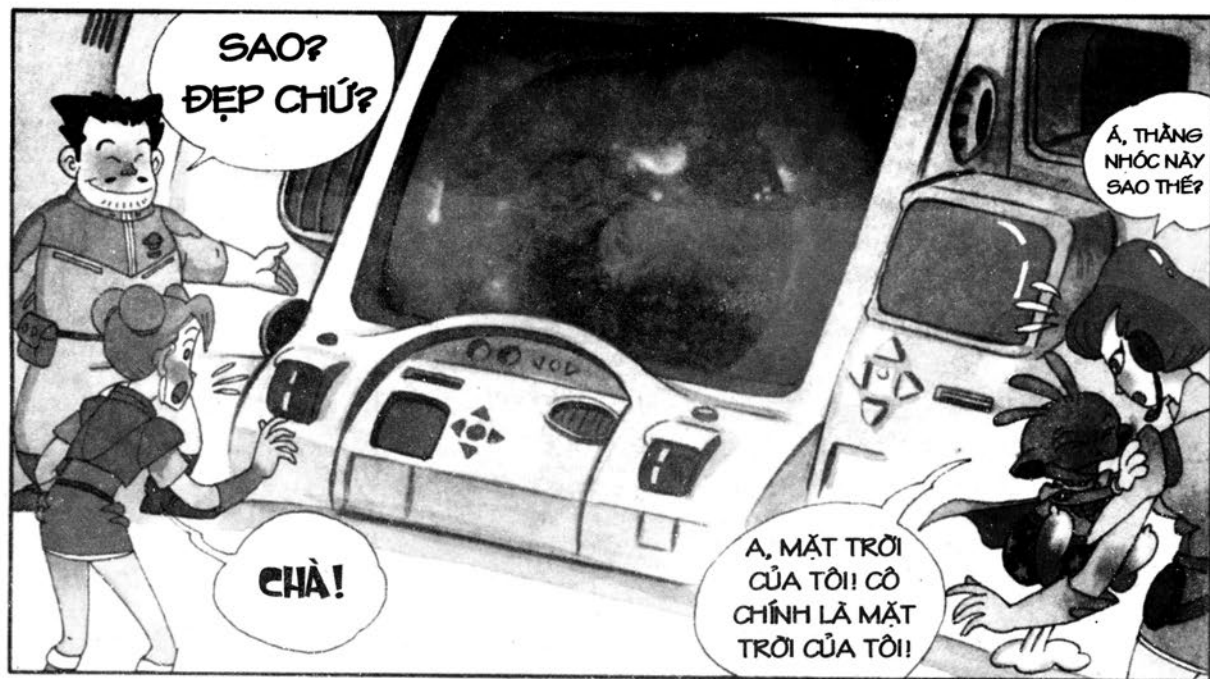

HIỆN TƯỢNG YẾU DẪN DE-LI-GE-ER – HIỆN TƯỢNG BAN NGÀY MẤY PHÚT THẬM CHỈ MẤY GIẤY NGẮN NGŨI THÔNG TIN KHÔNG THỂ TRAO ĐỔI.

CỰC QUANG GẦN BẮC CỰC

NHÀ XUẤT BẢN THỜI ĐẠI

Nhà B15, Mỹ Đình 1 – Từ Liêm – Hà Nội.

Điện thoại: 04.62872630.

Bách khoa toàn thư kiến thức khoa học phổ thông dành cho học sinh

VŨ TRỤ – THĂM HIỂM HÀNH TINH

Tri Thức Việt

Chịu trách nhiệm xuất bản

BÙI VIỆT BẮC

Biên tập: **BẢO TRÂM**

Sửa bản in: **HÀ SƠN**

Trình bày: **SACHONLINE.COM.VN**

Kỹ thuật vi tính: **HASONBOOK**

Bìa: **PHI HẢI**

Liên kết xuất bản:

NHÀ SÁCH THÀNH NGHĨA

In 1.000 cuốn, khổ 19x27 cm, tại Công ty cổ phần in Bến Tre.

Giấy ĐKKHXB số: 908-2009/CXB/29/07-14/TĐ ngày 29/09/2009.

Quyết định xuất bản số 534/QĐ-TĐ ngày 27/10/2009.

In xong và nộp lưu chiểu quý 1 năm 2010.

BỘ SÁCH KIẾN THỨC KHPT DÀNH CHO HỌC SINH ĐÃ XUẤT BẢN

PHÁT HÀNH TẠI NHÀ SÁCH THÀNH NGHĨA TP.HCM
HỆ THỐNG NHÀ SÁCH - SIÊU THỊ NGUYỄN VĂN CỬ TOÀN QUỐC
 288B An Dương Vương, P.4, Q.5, TP.HCM * Tel/Fax: 08. 38392516
 Website: <http://sachthanhnghia.com> * Email: contact@sachthanhnghia.com

KT KHPT DCHS - VŨ TRỤ 2

2 000408 000402

Giá: 10.000VNđ